

EASO

Udhëzues praktik lidhur
me përdorimin e informacionit
për vendin e origjinës
nga oficerët e çështjeve
për ekzaminimin
e aplikimeve për azil

Seria e udhëzuesve praktikë EASO

2020

EASO

**Udhëzues praktik lidhur
me përdorimin e informacionit
për vendin e origjinës nga
oficerët e çështjeve
për ekzaminimin
e aplikimeve për azil**

Seria e udhëzuesve praktikë EASO

2020

Dorëshkrimi i plotësuar në nëntor 2020

As Zyra Evropiane e Ndihmës për Azil (European Asylum Support Office - EASO), as ndonjë person që vepron në emër të EASO nuk është përgjegjës për përdorimin që mund t'u bëhet informacioneve të mëposhtme.

Luksemburg: Zyra e Publikimeve e Bashkimit Evropian, 2020

© Zyra Mbështetëse Evropiane për Azilin, 2020

Print	ISBN 978-92-9465-201-0	doi:10.2847/811755	BZ-04-19-324-SQ-C
PDF	ISBN 978-92-9465-199-0	doi:10.2847/649	BZ-04-19-324-SQ-N

Pamja e faqes së kapakut, mmpile © iStock, 2019

Pamja e flamurit Irak f. 18, Pomogayev © iStock, 2018

Pamja e Flamurit Siri f. 18, -ELIKA- © iStock, 2017

Pamja e flamurit Kamerun f. 19, Fredex8© iStock, 2017

Pamja e flamurit Kolumbi f. 19, Poligrafistka © iStock, 2015

Pamja e mozaikut f. 12 përshtatur nga, Quarta_ © iStock, 2017

Ribotimi autorizohet vetëm nëse bëhet i ditur burimi. Për çdo përdorim ose riprodhim të fotografive ose të materialeve të tjera për të cilat të drejtat e autorit nuk i ka EASO, duhet të kërkohet leje direkt nga zotëruesit e të drejtave të autorit.

Informacion rreth udhëzuesit praktik

Pse u krijua ky udhëzues praktik? Misioni i Zyrës Evropiane të Ndhmës për Azil (EASO), ndër të tjerash, është t'u ndihmojë shteteve anëtare të Bashkimit Evropian (Shtetet Anëtare) nëpërmjet trajnimit të përbashkët, standardeve të përbashkëta për cilësinë dhe informacioneve të përbashkëta për vendin e origjinës (Country of Origin Information - COI). EASO mbështet gjithashtu Shtetet e Asociuara të Bashkimit Evropian (të quajtura së bashku me Shtetet Anëtare si shtetet e BE+). Në përputhje me synimin e përgjithshëm të tij për t'u ndihmuar Shteteve Anëtare të arrijnë standardet e përbashkëta dhe proceset me cilësi të lartë brenda Sistemit të Përbashkët Evropian për Azilin (Common European Asylum System - CEAS), EASO zhvillon mjete praktike dhe udhëzime të përbashkëta.

Udhëzuesi praktik në lidhje me përdorimin e informacionit për vendin e origjinës nga oficerët e çështjeve është përgatitur që të shërbejë si mjet praktik, i cili i shoqëron oficerët e çështjeve në Bashkimin Evropian, dhe përtej tij, në punën e tyre të përditshme.

Qëllimi i udhëzuesit praktik është t'u ndihmojë oficerëve të çështjeve me përdorimin e COI në faza të ndryshme të procedurës - gjatë përgatitjes dhe kryerjes së intervistës personale, si dhe kur bëjnë vlerësimin e aplikimeve për mbrojtje ndërkombëtare.

Si u zhvillua ky udhëzues praktik? Udhëzuesi është zhvilluar nga ekspertët nga shtetet e BE+, me ndihmën e çmuar nga Qendra Austriake për Studimin dhe Dokumentimin e Vendit të Origjinës dhe të Azilit (Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD) dhe nga fondacioni ARC. Ndhimja e çmuar është marrë nga Komisari i Lartë i Kombeve të Bashkuara për Refugjatët (United Nations High Commissioner for Refugees - UNHCR) në versionet e mëparshme të këtij udhëzuesi; udhëzuesi i përfunduar nuk reflekton medoemos qëndrimin e UNHCR-së. Procesi është mbështetur dhe koordinuar nga EASO. Para përmbylljes së udhëzuesit u zhvillua një konsultim me të gjitha shtetet e BE+.

Kush duhet ta përdorë udhëzuesin? Ky udhëzues u drejtohet kryesisht zyrtarëve të ngarkuar me trajtimin e dosjeve, intervistuesve dhe vendimmarrësve brenda autoriteteve kombëtare përgjegjëse për të përcaktuar statusin e refugjatit. Përveç kësaj, ky mjet është i dobishëm për oficerët e kontrollit të cilësisë dhe konsulentët ligjorë, si edhe për çdo person tjetër që punon ose që është i përfshirë në fushën e mbrojtjes ndërkombëtare në kuadrin e BE-së. Udhëzuesi praktik ka si qëllim t'u vijë në ndihmë oficerëve të çështjeve, të cilët kanë nivele të ndryshme eksperience: nga oficerët e rinj deri tek ata me përvojë, si rifreskues dhe përkujtues.

Cili është objekti i këtij udhëzuesi praktik? Ky udhëzues përqendrohet te përdorimi i COI nga oficerët e çështjeve në punën e tyre të përditshme në procedurat e mbrojtjes ndërkombëtare. Nuk është përgatitur për të siguruar drejtim për studiuesit e COI. Për drejtim të specializuar në lidhje me studimin e COI, shikoni [Metodologjia e EASO për Raportimin e Informacioneve të Origjinës \(COI\)](#); dhe [Udhëzues Shkrimi dhe Referencimi për Raportet e EASO për Informacionet për Vendin e Origjinës \(COI\)](#). Ky udhëzues nuk përmban informacione të veçanta për COI mjekësore. Për COI mjekësore, EASO ka zhvilluar modulin mësimor të EASO për MedCOI.

Si përdoret ky udhëzues praktik? Udhëzuesi praktik siguron (1) drejtim me anë të pjesëve të ndryshme të procedurës së ekzaminimit të aplikimit për mbrojtje ndërkombëtare, duke theksuar rolin e COI dhe të standardeve të tij; dhe (2) një listë, si përkujtues praktik për hapat e rekomanduar gjatë fazave të procedurës së ekzaminimit të aplikimit për mbrojtje ndërkombëtare në lidhje me përdorimin e COI.

Si lidhet me legjislacionin dhe praktikën vendase ky udhëzues? Ky është një mjet për të nxitur harmonizimin e praktikave. Ky mjet nuk është i detyrueshëm me ligj. Ai pasqyron standardet e pranuar bashkërisht dhe inkorporon hapësirë të posaçme për variacionet kombëtare në legjislacione, udhëzime dhe praktika.

Si lidhet ky udhëzues praktik me mjetet e tjera mbështetëse të EASO-s? Njëlloj si me të gjitha mjetet e ndihmës EASO, *Udhëzuesi Praktik EASO lidhur me përdorimin e informacionit për vendin e origjinës nga oficerët e çështjeve* bazohet në standardet e CEAS. Ai është krijuar në të njëjtin kuadër dhe duhet parë si plotësues i mjeteve të tjera të disponueshme të EASO-s. Konsiderata e parë ka qenë koherenca e udhëzuesit me këto mjete, sidomos me modulën e trajnimit të EASO-s që është ngushtësisht i lidhur mbi COI dhe *Metodologjia e EASO për studimin e COI*. Udhëzuesit praktikë EASO për vlerësimin e provave, intervistat personale, kualifikimin për mbrojtje ndërkombëtare dhe dëbimin përfshinin gjithashtu burime të çmuara informacioni në zhvillimin e këtij mjeti, si edhe udhëzues gjyqësor praktik në lidhje me informacionin për vendin e origjinës.

Të gjithë udhëzuesit praktikë dhe mjetet e EASO janë të disponueshme në: <https://www.easo.europa.eu/practical-tools>.

Përmbajtja

Informacion rreth udhëzuesit praktik	3
Lista e shkurtimeve	6
Hyrje	7
1. Karakteristikat bazë të COI	8
1.1. Çfarë është COI?.....	8
1.2. Pse është e detyrueshme të përdoret COI?	9
1.3. Koncepte të rëndësishme procedurale gjatë përdorimit të COI.....	11
1.4. Standardet për cilësinë e COI.....	11
1.5. Rëndësia e vlerësimit të burimit	14
1.6. COI dhe drejtimi specifik për shtetin	15
2. COI dhe ekzaminimi i aplikimit për mbrojtje ndërkombëtare	17
2.1. Role të ndryshme të COI në procesin e ekzaminimit	17
2.2. Formulimi i pyetjeve të studimit.....	19
3. Përdorimi i COI në faza të ndryshme të ekzaminimit të aplikimit për mbrojtje ndërkombëtare	23
3.1. Përgatitja për intervistën personale.....	24
3.2. Bërja e intervistës personale	27
3.3. Vlerësimi i aplikimit për mbrojtje ndërkombëtare.....	31
3.4. Referenca në vendim	42
4. Përfundimi	43
4.1. Identifikimi i elementëve që bëjnë të lindë nevoja për ekzaminim të përfundimit	44
4.2. Eksplorimi i mëtejshëm i treguesve të identifikuar të përfundimit.....	46
5. Studimi i COI dhe burimet e COI	48
5.1. Llojet e ndryshme të burimeve të COI.....	48
5.2. Sugjerime praktike për studimin bazë të COI nga oficerët e çështjeve	54
Shtojca 1: Lista	57

Lista e shkurtimeve

ACCORD	Qendra Austriake për Studimin dhe Dokumentimin e Vendit të Origjinës dhe për Azilin
APD (e riformular)	Direktiva 2013/32/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e 26 qershorit 2013 për procedurat e përbashkëta për dhënien dhe tërheqjen e mbrojtjes ndërkombëtare (e riformular).
CEAS	Sistemi i Përbashkët Evropian për Azilin
EASO	Zyra Evropiane e Ndihmës për Azilin
ECTHR	Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut
IPA	alternativa e mbrojtjes së brendshme
ISIS	Shteti Islamik i Irakut dhe Sirisë
IVO	Informacioni për vendin e origjinës
Konventa për refugjatët	Konventa në lidhje me statusin e refugjatëve (1951), të ndryshuar nga protokollin e tij (1967), i referuar gjithashtu si Konventa e Gjenevës në Bashkimin Evropian - azil <i>acquis</i>
OJQ	organizatë joqeveritare
ONQ	organizatë ndërqeveritare
PRADO	Regjistër publik i udhëtimit autentik dhe dokumente identiteti onlajn
QD (e riformular)	Direktiva 2011/95/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 13 dhjetor 2011 “Për standardet e kualifikimit të shtetasve nga vendet e treta ose të personave pa shtetësi si përfitues të mbrojtjes ndërkombëtare, për një status refugjati uniform ose për personat që kanë të drejtë të përfitojnë mbrojtje plotësuese dhe për përmbajtjen e mbrojtjes së dhënë” (e riformular)
Shtete Anëtare	Shtete Anëtare të Bashkimit Evropian
UNHCR	Komisari i Lartë i Kombeve të Bashkuara për Refugjatët
Vendet e BE+	Shtetet Anëtare të Bashkimit Evropian dhe Shtetet e Asociuara

Hyrje

Informacioni për vendin e origjinës (COI) është i domosdoshëm për ekzaminimin e aplikimit për mbrojtje ndërkombëtare. Ai u jep mundësi oficerëve të çështjeve që të vlerësojnë deklaratat e aplikuesve dhe prova të tjera që kanë të bëjnë me nevojën e tyre për mbrojtje, dhe për të përcaktuar nëse aplikuesi kualifikohet për mbrojtje ndërkombëtare.

Udhëzuesi praktik i EASO lidhur me përdorimin e informacionit për vendin e origjinës nga oficerët e çështjeve bazohet në masat ligjore të direktivës së kualifikimit (e riformuluar) (e quajtur nga këtu e tutje riformulimi QD) ⁽¹⁾) dhe direktiva e procedurave të azilit (e riformular) (e quajtur nga këtu e tutje APD (e riformuluar) ⁽²⁾). Ai mbështet aplikimin e saktë të masave ligjore duke prezantuar standardet COI dhe duke theksuar rolin e COI në faza të ndryshme të procedurave për mbrojtjen ndërkombëtare.

Fokusi kryesor i udhëzuesit praktik ka të bëjë me përdorimin e COI nga oficerët e çështjeve për ekzaminimin e një aplikimi për mbrojtje ndërkombëtare. Për shkak të kompleksitetit të procedurës së aplikimit, udhëzuesi përmban gjithashtu këshilla dhe udhëzime të dobishme të një natyre më të përgjithshme lidhur me përdorimin e COI në procesin e ekzaminimit. Gjithashtu, përmban informacion lidhur me kryerjen e studimit COI, si edhe metodologjinë për t'u ndihmuar oficerëve të çështjeve që kërkojnë COI. Kjo është veçanërisht e rëndësishme në rastet ku nuk ka ekspertë COI ose një njësi COI të posaçme. Edhe pse ky udhëzues jep udhëzime lidhur me studimin, përdorimin dhe metodologjinë e COI, ai nuk mund të zëvendësojë ekspertizën e ekspertëve COI ose të një njësie COI të posaçme. Në rastet ku nuk ka ekspertë COI ose një njësi COI të posaçme, rekomandohet që oficeri i çështjes të zhvillojë njohuritë e tij, për shembull, duke lexuar *Metodologjinë e EASO për studimin e COI* dhe dokumente të tjera të publikuara nga sektori COI i EASO. Gjithashtu, rekomandohet të ndiqet moduli trajnues i EASO lidhur me temën e informacionit për vendin e origjinës. Nëse ka ekspertë COI, preferohet të bëhet rregullisht konsultimi me ta.

Udhëzuesi praktik është i ndarë në pesë kapituj. Kapitulli hyrës shpjegon çfarë është COI dhe pse është e nevojshme të përdoret COI. Në të tregohen standardet për cilësinë dhe konceptet procedurale që zbatohen te përdorimi i COI, si dhe tregohet si të garantohet që të përdoret COI me cilësi të lartë. Në kapitujt vijues, udhëzuesi tregon përdorimin e COI në faza të ndryshme të procedurës së azilit – kur përgatitet dhe kryhet intervista personale dhe kur bëhet vlerësimi i kredibilitetit dhe vlerësimi i riskut të aplikimit për mbrojtje ndërkombëtare. Në këtë pjesë, udhëzimi jepet lidhur me përdorimin e COI (a) për të investiguar identitetin dhe vendin e origjinës së një aplikuesi; (b) për të pasur mundësi të bëhet vlerësimi i kredibilitetit të kërkesës; dhe (c) të jetë në gjendje të bëjë vlerësimin për frikën pas kthimit. Në këta kapituj, udhëzuesi përfshin informacione praktike lidhur me ekzaminimin e një aplikimi dhe metodologjinë COI. Pjesët e fundit përmbajnë informacion për burimet e COI dhe këshilla për studimin e COI.

Për të ilustruar më mirë përdorimin e COI në procesin e ekzaminimit të një aplikimi për mbrojtje ndërkombëtare, te udhëzuesi praktik janë përdorur shembuj të ndryshëm të bazuar në katër çështje konkrete azili. Ndër ta përfshihen azilkërkues nga Kameruni, Kolumbia, Iraku dhe Siria. Duhet theksuar se nga këta shembuj nuk duhet të nxirret asnjë përfundim i përgjithshëm, pasi janë dhënë vetëm për qëllime edukative. Po kështu, duhet të merret parasysh aktualiteti i COI që tregohet në udhëzues, i cili mund të vjetërsohet.

⁽¹⁾ [Directive 2011/95/EU](#) e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, datë 13 dhjetor 2011 “Për standardet e kualifikimit të shtetasve nga vendet e treta ose të personave pa shtetësi si përfitues të mbrojtjes ndërkombëtare, për një status refugjati uniform ose për personat që kanë të drejtë të përfitojnë mbrojtje plotësuese dhe për përmbajtjen e mbrojtjes së dhënë” (riformuluar).

⁽²⁾ [Directive 2013/32/EU](#) e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit të 26 qershorit 2013 “Për procedurat e përbashkëta për dhënien dhe tërheqjen e mbrojtjes ndërkombëtare”.

1. Karakteristikat bazë të COI

1.1. Çfarë është COI?

COI i referohet informacionit për shtetin e origjinës, vendbanimit të zakonshëm dhe shteteve tranzit ose shteteve të kthimit, i cili përdoret në procedurat për vlerësimin individual të aplikimeve për mbrojtje ndërkombëtare. COI mund të përdoret gjithashtu në kontekstin e çështjeve të emigracionit që nuk kanë lidhje me azilin, për shembull kur bëhet vlerësimi i aplikimeve që kanë të bëjnë me shëndetin (shiko më poshtë). COI ka si synim t'u përgjigjet pyetjeve për vendin e origjinës, të cilat kanë të bëjnë, për shembull, me situatën socioekonomike, ligjore, politike, të drejtat e njeriut, sigurinë dhe situatën humanitare në një moment të caktuar ⁽³⁾.

Informacioni mjekësor për vendin e origjinës (COI mjekësore) u referohet informacioneve specifike mjekësore dhe shëndetësore për origjinën e shtetasve të vendeve të treta, të cilat janë të dobishme për të vlerësuar aplikimet që lidhen me shëndetin.

Cilësia e COI varet nga burimet e tyre. Kudo që është e mundur, COI duhet të nxirret nga një sërë burimesh që janë të disponueshme publikisht. Ndonjëherë, informacioni mund të jetë konfidencial/i ndaluar, ose burimi mund të jetë konfidencial/anonim për arsye sigurie ose për arsye të tjera. Në raste të tilla, duhet të kontrollohet cilësia e burimit dhe sa i besueshëm është ai.

Për t'u kualifikuar si COI, është e domosdoshme që burimi i informacionit **të mos ketë interes të fshehur** te rezultati i aplikimit të ndonjë personi për mbrojtje ndërkombëtare.

Gjithashtu, është e rëndësishme të theksohet, se dokumentet personale të paraqitura nga një aplikues, nuk janë COI.

COI mund të përdoret në faza të ndryshme të procedurës: gjatë përgatitjes së intervistës, kur kryhet intervista dhe kur bëhet vlerësimi i aplikimit për mbrojtje ndërkombëtare. COI ju ndihmon të njiheni me situatën e përgjithshme politike, sigurinë dhe/ose situatën socioekonomike në një vend origjine dhe ju ndihmon për të ekzaminuar thelbin e një aplikimi për mbrojtje ndërkombëtare.

COI nuk i dikton vendimet, por ndihmon në shqyrtimin e provave. Ai informon udhëzimet e vendit dhe vlerësimet ligjore, por është veçmas tyre.

Edhe pse COI është i rëndësishëm për shqyrtimin e një aplikimi për mbrojtje ndërkombëtare, **COI ka kufizimet e tij**. Rrallëherë COI është vendimtar për sa i përket një kërkesë, dhe ai nuk mund të përdoret për t'u përgjigjur të gjitha pyetjeve në lidhje me një çështje. Shkalla në të cilën mund të mbështetë vlerësimin e një çështjeje individuale varet nga disa faktorë, si shkalla në të cilën kërkesa bazohet te rrethanat personale ose sa mirë është dokumentuar informacioni mbi një temë të caktuar në një vend të caktuar origjine. Kufizimet ose vështirësitë në raportimin e vendit të origjinës mund të kufizojë disponueshmërinë e informacionit rreth një teme të caktuar, dhe prandaj duhet të merret gjithnjë parasysh.

COI siguron kontekstin ose informacionin përkatës të llogaria e eventeve të aplikuesit dhe ofron një kuadër ose referencë për të ndihmuar që të kuptohen dhe të vlerësohen risqet e mundshme të ardhshme. Në rast se gjendet shumë pak informacion ose informacioni nuk mund të konfirmohet, kjo duhet të merret

⁽³⁾ EASO, *Metodologjia e Raportimit të Informacionit për Vendin e Origjinës*, Qershor 2019, f. 5.

parasysh kur bëhet vlerësimi i deklaratave dhe i provave të dhëna. Megjithatë, mungesa e COI nuk do të thotë medoemos se një ngjarje nuk ka ndodhur, që një situatë nuk ka ndodhur apo që një person ose organizatë nuk ekziston.

1.2. Pse është e detyrueshme të përdoret COI?

Detyrimi për të përdorur COI kur bëhet vlerësimi i aplikimeve për mbrojtje ndërkombëtare vjen nga ligji i BE-së, specifikisht nga dy direktivat themelore që kanë të bëjnë me ekzaminimin e aplikimit për mbrojtje ndërkombëtare, QD (i riformuluar) dhe APD (i riformuluar), por edhe nga jurisprudenca evropiane, në veçanti çështja ligjore e Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut (ECtHR) ⁽⁴⁾.

Neni 4(3)(a) QD (i riformuluar)

Vlerësimi i aplikimit për mbrojtje ndërkombëtare duhet të kryhet individualisht dhe merr parasysh:

(a) të gjitha faktet përkatëse që lidhen me vendin e origjinës në momentin e marrjes së vendimit për aplikimin, përfshirë këtu ligjet dhe rregullat e vendit të origjinës dhe mënyra se si ato zbatohen.

Neni 10(3)(b) APD (i riformuluar)

Shtetet Anëtare duhet të sigurohen që vendimet nga autoriteti përcaktues lidhur me aplikimet për mbrojtje ndërkombëtare të merren parasysh pas një ekzaminimi të përshtatshëm. Për këtë arsye, Shtetet Anëtare duhet të sigurohen që:

[...]

(b) janë marrë informacione të sakta dhe të përditësuara nga burime të ndryshme, si EASO dhe UNHCR dhe nga organizata përkatëse për të drejtat e njeriut, për sa i përket situatës së përgjithshme në vendin e origjinës së aplikuesve, dhe aty ku është e nevojshme, në vendet ku ata kanë kaluar tranzit, dhe ky informacion i vihet në dispozicion personelit përgjegjës për ekzaminimin e aplikimeve dhe marrjen e vendimeve;

⁽⁴⁾ Shembuj të tjerë të gjyqësorisë nga ECtHR mund të gjenden në EASO, *Udhëzues praktik gjyqësor lidhur me informacionin për vendin e origjinës - Përpilim i jurisprudencës*, 2018.

Jurisprudenca e ECtHR	
Emri i çështjes	Fjalët kyçe / relevanca / pikat kryesore
<i>Sufi dhe Elmi kundrejt Mbretërisë së Bashkuar</i>	Gjatë vlerësimit të peshës që i atribuohet materialit të vendit, duhet të merret në konsideratë burimi, në veçanti pavarësia, besueshmëria dhe objektiviteti. Për sa u përket raporteve, autoriteti dhe reputacioni i autorit, serioziteti i investigimeve nëpërmjet të cilave janë përpiluar, konsistenca e konkluzioneve të tyre dhe konfirmimi i tyre nga burimet e tjera, janë të gjitha konsiderata përkatëse. Duhet të merret parasysh prania dhe kapacitetet e raportimit të autorit të materialit në vendin në fjalë ⁽⁵⁾ .
<i>Saadi kundrejt Italisë</i>	Për sa i përket besueshmërisë së burimit, gjykata tregon autoritetin dhe reputacionin e autorëve të raporteve, seriozitetin e investigimeve nëpërmjet të cilave janë përpiluar, faktin që për sa u përket pikave në fjalë, konkluzionet e tyre përputhen me njëra tjetrën dhe se këto konkluzione janë konfirmuar nga burime të tjera të ndryshme. Shpesh gjykata i ka vënë rëndësi informacionit që gjendet në raporte të kohëve të fundit nga shoqëri të pavarura ndërkombëtare për mbrojtjen e të drejtave të njeriut, si Amnesty International, ose nga burime qeveritare, ku përfshihet Departamenti i Shtetit i Shteteve të Bashkuara ⁽⁶⁾ .
<i>Salah Sheekh kundrejt Holandës</i>	Gjykata duhet të bindet që vlerësimi i bërë nga autoritetet e shtetit kontraktues është i përshtatshëm dhe mbështetet mjaftueshëm nga materialet e brendshme, si edhe nga materialet që vijnë nga burime të tjera të besueshme dhe objektive, si për shembull, nga shtetet e tjera kontraktuese ose jokontraktuese, nga agjenci të Kombeve të Bashkuara dhe nga organizata joqeveritare (OJQ) me reputacion të mirë ⁽⁷⁾ .
Për më shumë shembuj, shikoni EASO, <i>Udhëzues praktik gjyqësor lidhur me informacionin për vendin e origjinës – Përpilim i jurisprudencës</i> , 2018.	

Shtetet Anëtare kanë detyrimin të investigojnë në lidhje me elementet që tregohen te Neni 4 QD (i riformular), i cili është veçmas nga detyrimi i aplikuesit për ta vërtetuar aplikimin. Ky detyrim vlen, ndër të tjerash, për marrjen e informacionit për vendin e origjinës. Kjo është veçanërisht e rëndësishme në situatat ku barra e provës i kalon autoritetit përcaktues, p.sh. kur bëhet aplikimi për alternativën e mbrojtjes së brendshme (IPA) ose kur merret në konsideratë përjashtimi (shiko [Seksionin 3.3.3. Mbrojtja e brendshme dhe kapitulli 4. Përjashtimi](#)).

⁽⁵⁾ ECtHR, gjykimi i datës 28 qershor 2011, *Sufi dhe Elmi kundrejt Mbretërisë së Bashkuar*, Nr. 8319/07 dhe 11449/07, ECLI:CE:ECHR:2011:0628JUD000831907.

⁽⁶⁾ ECtHR, gjykimi i datës 28 shkurt 2008, *Saadi kundrejt Italisë*, Nr. 37201/06, ECLI:CE:ECHR:2008:0228JUD003720106.

⁽⁷⁾ ECtHR, gjykimi i datës 11 janar 2007, *Salah Sheekh kundrejt Holandës*, Nr. 1948/04, ECLI:CE:ECHR:2007:0111JUD000194804.

1.3. Koncepte të rëndësishme procedurale gjatë përdorimit të COI

Konceptet procedurale janë të rëndësishme gjatë kryerjes së studimit COI, por, më e rëndësishmja, kur aplikohet dhe përdoret COI për të bërë vlerësime të aplikimeve për mbrojtje ndërkombëtare.

Konceptet procedurale kryesore për studimin dhe përdorimin e COI ⁽⁸⁾ janë:

- **Barazia mes palëve** që janë të përfshira në procedimet për azil në lidhje me qasjen ndaj informacionit në procedimet e apelit. Ky parim ka si synim të sigurojë drejtësi të procedurës. Për të mundësuar një zgjidhje të efektshme, të gjitha palët duhet të kenë qasje te informacioni ku është bazuar vendimi, përveç nëse informacioni është konfidencial. Për sa i përket zbulimit të informacionit, i cili është klasifikuar si “konfidencial”, ju lutemi t’i referoheni praktikës kombëtare.
- **Përdorimi i informacionit publik sa më shumë të jetë e mundur**, pasi informacioni publik është i hapur për t’u shqyrtuar dhe analizuar nga aplikuesi dhe nga organet e vendimmarrjes e ato gjyqësore. Megjithatë, mund të ekzistojnë situata ku burimi është konfidencial/anonim, për shembull, për arsye sigurie dhe mbrojtje të burimit. Në situata të tjera, informacioni mund të klasifikohet si konfidencial dhe nuk duhet të shpërndahej përtej procedimeve imediate. Në raste të tilla, informacioni duhet të vlerësohet, të drejtpeshohet dhe të përdoret si duhet në raport me provat e tjera. Gjithashtu, në rastin e një apelimi, gjykatës duhet t’i jepet mundësia të respektojë parimin e barazisë së palëve, duke marrë parasysh masat paraprake që duhen për të mbrojtur konfidencialitetin e informacionit.
- **Mbrojtja e të dhënave.** Të dhënat personale të një aplikuesi dhe informacioni që mund të bëjë të mundur që personi të identifikohet duhet të mbrohen dhe nuk duhet të ndahen asnjëherë - qoftë direkt, qoftë indirekt - me paditësin e pretenduar.

1.4. Standardet për cilësinë e COI

QD (i riformuluar) dhe APD (i riformuluar) nuk ju detyrojnë të merrni parasysh COI por që t’u referoheni edhe standardeve të mirënjohura për cilësinë e COI ⁽⁹⁾.

Standardet për cilësinë e COI për vlerësimin e burimeve dhe verifikimin e informacionit janë zhvilluar nga palë të ndryshme në nivel ndërkombëtar ⁽¹⁰⁾ dhe në nivelin e BE-së. Direktivat e përbashkëta të BE-së për përpunimin e COI 2008 ⁽¹¹⁾, Manuali i trajnimit i ACCORD 2013 ⁽¹²⁾, Metodologjia e EASO për raportimin e COI 2019 ⁽¹³⁾ dhe jurisprudenca e ECtHR, ndër të tjerash, ndajnë shumë standarde të përbashkëta, sidomos ato që ilustrohen më poshtë.

⁽⁸⁾ ACCORD, *Studimi i informacionit për vendin e origjinës - Manual trajnimi*, edicioni 2013, f. 36–38.

⁽⁹⁾ Recitali 39 APD (i riformuluar) dhe neni 8(2) QD (i riformuluar).

⁽¹⁰⁾ Standardet e mëparshme janë zhvilluar nga UNHCR, *Informacioni për vendin e origjinës: Drejt bashkëpunimit të gjerë ndërkombëtar*, shkurt 2004; Gjykatësit e Shoqatës Ndërkombëtare për Refugjatët, *Kriteret Gjyqësore për Vlerësimin e Informacionit për Vendin e Origjinës (COI): Një listë*, nëntor 2006.

⁽¹¹⁾ ECOI, *Direktivat e përbashkëta të BE-së për përpunimin e informacionit për vendin e origjinës (COI)*, prill 2008.

⁽¹²⁾ ACCORD, *Studimi i informacionit për vendin e origjinës - Manual trajnimi*, edicioni 2013.

⁽¹³⁾ EASO, *Metodologjia e raportimit të informacionit për vendin e origjinës (COI)*, qershor 2019.

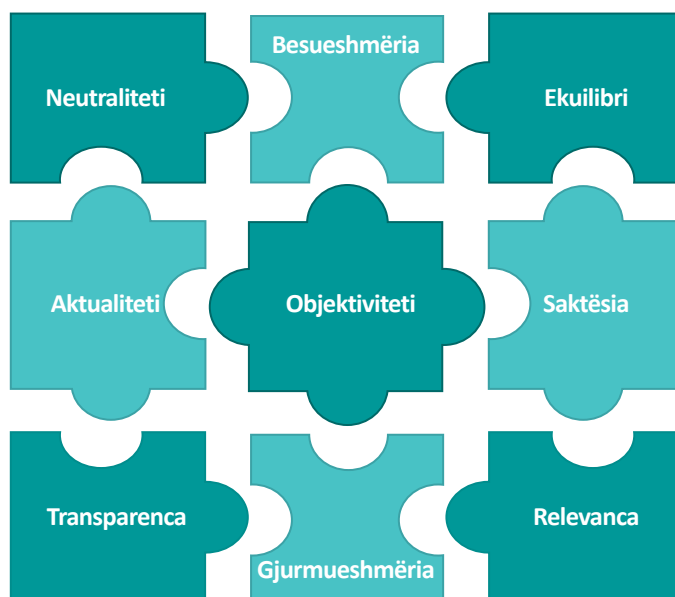
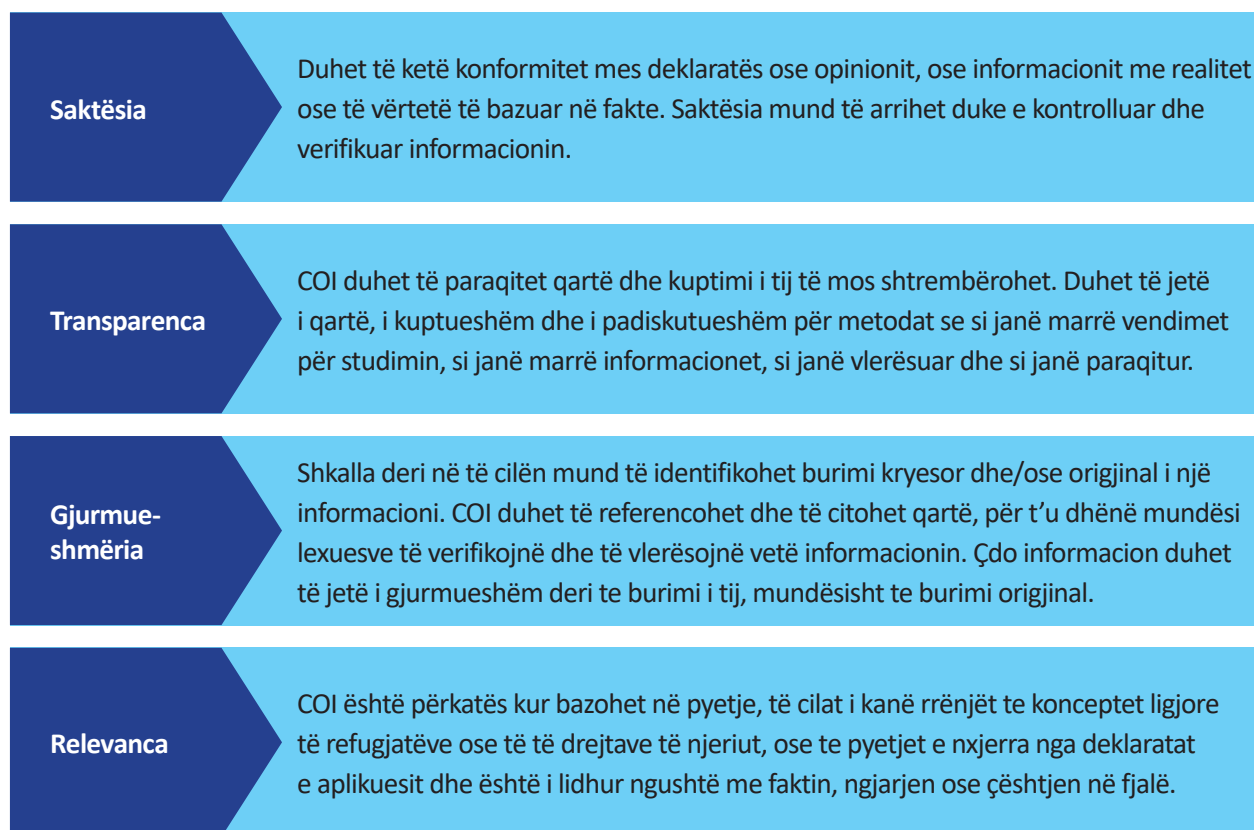

Figura 1. Standardet për cilësinë e COI

Neutraliteti	Studimi i COI duhet të bëhet në mënyrë neutrale, pa kërkuar që të përkrahë një rezultat a konkluzion të caktuar.
Besueshmëria	Vendimet për mbrojtjen ndërkombëtare duhet të bazohen në COI nga burime të besueshme, duke marrë parasysh kredibilitetin e burimit, kontekstin politik dhe ideologjik, si edhe mandatin, metodologjinë e raportimit, financimin, sfondin dhe motivimin.
Ekuilibri	Meqë çdo burim ka perspektivën dhe fokusin e vet, duhet të merren parasysh burime të ndryshme dhe lloje të ndryshme burimesh për të arritur tablonë më gjithëpërfshirëse dhe më të ekuilibruar që është e mundur.
Aktualiteti	Duhet të përdoren COI më i përditësuar ose më i fundit. Ndonjëherë, COI mund të përdoret COI që nuk është aktual aty ku zbatohet (duke iu referuar ngjarjeve në të kaluarën që duhet të verifikohen, ose për të dhënë informacion konceptual historik lidhur për subjektin).
Objektiviteti	COI duhet të bazohet në fakte dhe jo të ndikohet nga emocionet, spekulimi, paragjykimet personale a në grup ose interesat.

Këto standarde sigurojnë që COI të plotësojë të gjitha kërkesat e nevojshme procedurale dhe kërkesat për cilësinë, me qëllim që të përdoret në procedurat e mbrojtjes ndërkombëtare. Ato luajnë rol në fazat e ndryshme të të gjithë procedurës së mbrojtjes ndërkombëtare, në veçanti:

- **gjatë formulimit të pyetjeve të studimit në bazë të çështjes në fjalë**: për t'u siguruar që temat për COI janë të përshtatshme për sa u përket elementëve themelorë të deklaratave të aplikuesit dhe pyetjeve ligjore kyçe që duhet t'u jepet përgjigje për ekzaminimin e aplikimit për mbrojtje ndërkombëtare;
- **gjatë kryerjes së studimit të COI**: për t'u siguruar që studimi të bëhet në mënyrë neutrale, pa u përpjekur për të përkrahur një rezultat ose konkluzion të caktuar, me qëllim që të arrihet cilësia dhe vlefshmëria më e lartë e mundshme;
- **gjatë zgjedhjes, vlerësimit dhe verifikimit të burimeve të ndryshme të informacionit**: për të garantuar që COI të vijë nga burime të besueshme dhe që të përdoret një gamë e gjerë dhe e ekuilibruar burimesh;
- **gjatë vlerësimit të COI**: për t'u siguruar që burimet dhe informacionet janë të përshtatshme për çështjen, janë të besueshme, të sakta dhe aktuale në përputhje me standardet për cilësinë e COI;
- **gjatë referimit të COI në marrjen e vendimeve**: për t'u siguruar që informacioni të paraqitet në mënyrë neutrale dhe që COI të referohet në mënyrë të gjurmueshme dhe transparente.

Kur COI zgjidhet nga burime të ndryshme, si burimet ashtu edhe informacioni duhet të vlerësohen duke u krahasuar me kriteret për cilësinë. Ju lutemini vini re se ekziston dallim mes "informacionit"

dhe “burimit”. Në këtë udhëzues praktik do të përdorim përkufizimet e mëposhtme të përdorura nga metodologjia e EASO për raportimin e COI ⁽¹⁴⁾.

- **Informacioni** është materiali ose të dhënat e siguruara nga një burim.
- **Burimi** është një mjet, person ose institucion që prodhon informacion.
 - o Një burim kryesor është i lidhur ngushtë ose direkt (pra, duke pasur informacionin i pari) me një ngjarje, fakt ose çështje.
 - o Një burim origjinal dokumenton për herë të parë një ngjarje, fakt ose çështje direkt nga burimi. Burimi origjinal mund të jetë gjithashtu edhe burimi kryesor.
 - o Një burim dytësor riprodhon ose i referohet informacionit nga burimi origjinal (ose burime të tjera dytësore).

Një dallim tjetër i rëndësishëm duhet të bëhet mes burimeve dhe databazave/portaleve. Zakonisht, një databazë/portali është një platformë që përmban informacion nga një sërë burimesh të ndryshme. Një databazë/portali është një ofrues informacioni, por normalisht nuk është burim në vetvete. Informacione të detajuara rreth portaleve dhe databazave të COI mund të gjenden te [Kapitulli 5.Studimi i COI dhe burimet e COI](#).

1.5. Rëndësia e vlerësimit të burimit

Për të vlerësuar nëse burimet janë të besueshme ose jo, dhe për të dhënë informacione të sakta dhe të përshtatshme në lidhje me çështjen, është gjithnjë e nevojshme të vlerësohen burimet e informacionit në raport me standardet për cilësinë. Kjo do të ndihmojë për të arritur garantimin maksimal të mundshëm të cilësisë së COI në përputhje me standardet e përbashkëta. Prandaj, është me rëndësi parësore që të jeni në dijeni të kriterëve për të vlerësuar burimet dhe për të verifikuar informacionin.

Edhe pse në praktikë vlerësimi i burimit dhe verifikimi i informacionit ⁽¹⁵⁾ shpesh bëhen së bashku, këto janë dy koncepte të ndryshme. Vlerësimi i burimit merret me cilësinë e burimit. Për shembull, një raport me cilësi të lartë nga një burim i besueshëm mund të përmbajnë informacione joaktuale, ngaqë ka kaluar kohë dhe kanë ndodhur gjëra të tjera ndërkohë. Kjo nuk çon te konkluzioni që burimi, si i tillë, nuk është i besueshëm. Thjesht nënkupton që duhet të gjendet informacion më aktual për të verifikuar dhe konfirmuar informacionin. Një vlerësim i burimit mund të çojë gjithashtu te konkluzioni se një burim i caktuar nuk mund të merret për bazë në përgjithësi, ose në lidhje me disa tema të caktuara, ose mund të përdoret vetëm për të treguar një këndvështrim, por jo për të përshkruar një situatë në mënyrë objektive. Informacion i mëtejshëm për vlerësimin e burimit mund të gjendet në *Metodologjia e EASO për Raportimin e Informacionit për Vendin e Origjinës (COI)* ⁽¹⁶⁾.

Informacioni është i saktë kur e tregon saktë një ngjarje ose situatë. Objektiviteti është cilësia e mbështetjes në fakte dhe pa u ndikuar nga emocionet, spekulimi, paragjykimet personale a në grup dhe interesat. Informacioni është aktual kur është informacioni më i përditësuar që është

⁽¹⁴⁾ EASO, *Metodologjia e Raportimit të Informacionit për Vendin e Origjinës*, qershor 2019, f. 12–14.

⁽¹⁵⁾ Verifikimi është procesi i vlerësimit të informacionit. Verifikimi i informacionit mund të bëhet duke analizuar origjinën e informacionit të siguruar nga çdo burim, dhe duke kontrolluar, konfirmuar dhe balancuar informacionin me informacione nga burime të tjera. EASO, *Metodologjia e Raportimit të Informacionit për Vendin e Origjinës*, qershor 2019, f. 14–15.

⁽¹⁶⁾ EASO, *Metodologjia e Raportimit të Informacionit për Vendin e Origjinës*, qershor 2019.

në dispozicion, duke përfshirë situatat ku informacioni, edhe pse nuk është i kohëve të fundit, rrethanat nuk kanë ndryshuar që nga nxjerrja e informacionit. Kur vlerësohet besueshmëria e një burimi, pyetjet e mëposhtme për “vlerësimin e burimit” janë të dobishme.

Kush e jep informacionin? A është e qartë kjo, ose a është burimi anonim? Cili është mandati i tyre? Cili është reputacioni i tyre? A ka burimi njohuri specifike, i cili i bën “ekspert” të çështja në fjalë. A dihet se burimi ka paragjykime? Cili është konteksti në të cilin operon burimi?

Çfarë informacioni jepet? Cila është natyra e informacionit të prodhuar (p.sh. artikull në media, dëshmitarë okularë, komunikatë për shtyp, mendim i opinionit, letër pozicioni etj.)? Deri në ç’masë është i bazuar në fakte dhe i dokumentuar? A jepet në mënyrë të pavarur nga motivimi i burimit?

Pse po e jep burimi këtë informacion? Cila është agenda ose mandati i burimit? A ka burimi një interes specifik (p.sh. për të informuar, mbrojtur, mbledhur fonde etj.)?

Si është paraqitur informacioni? A është paraqitur materiali në mënyrë objektive dhe transparente? A është e qartë se cilat metoda studimi janë përdorur? Si është mbledhur informacioni nga burimi? A është gjuha dhe stili i shkrimit neutral apo i ndikuar nga njëanshmëria? A është informacioni i gjurmueshëm dhe a është burimi i informacionit transparent?

Kur është mbledhur informacioni dhe kur është dhënë ⁽¹⁷⁾?

Kur shohim burime të ndryshme, mund të lindë pyetja nëse disa burime të caktuara janë më të vlefshme ose më të besueshme se disa të tjera. Për shembull, a kanë burimet mediatike të njëjtën vlerë si burimet e OKB kur vlerësohet COI si bazë për të arritur në një vendim? A duhet t’i jepet më shumë peshë një raporti qeveritar sesa një letre të publikuar nga një OJQ?

Në këtë kontekst, është e rëndësishme të theksohet se secili burim ka mandatin dhe/ose misionin e vet dhe se nuk ekziston asnjë hierarki e përgjithshme e burimeve. Dobia dhe autoriteti i secilit burim varet nga pyetja që duhet t’i jepet përgjigje. Secili burim duhet të vlerësohet veçmas, dhe konkluzionet duhet të nxirren mbi besueshmërinë e burimit vetëm pas një vlerësimi të plotë të burimit. Kjo do të thotë se nuk duhet ta përjashtoni një burim pa konsideratë dhe vlerësim të mëtjshëm.

1.6. COI dhe drejtimi specifik për shtetin

Për ta bërë më të lehtë vlerësimin e aplikimeve për mbrojtje ndërkombëtare, autoritetet mund të japin lloje të ndryshme të produkteve COI, si edhe mjete të tjera jo-COI, si dokumente politike dhe udhëzuese specifike për shtetin. Është shumë e rëndësishme të kuptohet ndryshimi mes produkteve COI dhe dokumentet e politikës/udhëzimit, si dhe funksionet e tyre përkatëse.

Dokumentet udhëzuese dhe të politikës specifike për shtetin janë dokumente të nxjerra nga autoritetet e azilit për t’u ndihmuar oficerëve të çështjeve, për të nxitur konvergjencën dhe për ta bërë më të efektshme vendimmarrjen duke dhënë këshilla dhe drejtim se si duhet të vlerësohen çështjet. Ato përcaktojnë vlerësimin dhe politikën e përgjithshme ose specifike për temën e autoriteteve në lidhje me aplikimet nga shteti i caktuar, duke vlerësuar elementët përkatës sipas legjislacionit kombëtar, ndërkombëtar dhe atij të BE-së (në veçanti QD (i riformular)). Këto dokumente paraqesin një **interpretim ligjor** dhe vlerësim të situatës në një shtet të caktuar. Ky është dallimi kryesor nga COI. COI është baza faktuale (prova COI), në të cilën këto dokumente udhëzuese dhe politike janë zhvilluar dhe shpesh mund

⁽¹⁷⁾ EASO, *Metodologjia e Raportimit të Informacionit për Vendin e Origjinës*, qershor 2019, Shtojca 2: Fjalor.

t'i referohen COI për të ilustruar arsyetimin për një vendim të caktuar. Megjithatë, është e rëndësishme të kuptohet se dokumentet udhëzuese dhe të politikës nuk janë COI në vetvete, ndaj nuk duhet të përdoren ose të referencohen si burime të COI. Disa dokumente politike/udhëzuese kombëtare kombinohen me COI, si për shembull Politika e Vendit dhe Shënimet Informativ të prodhuara nga Zyra e Çështjeve të Brendshme e Mbretërisë së Bashkuar.

Dokumentet udhëzuese të vendit të publikuara nga EASO përmbajnë gjithashtu përmbledhje të COI, të cilat ilustrojnë bazën faktuale për vlerësimin, por të cilat përmbliken nga raportet origjinale të COI. Raportet origjinale të COI të cituara duhen shqyrtuar si bazë për vlerësimin në çdo rast individual dhe të citohen nëse janë përdorur. Më shumë informacion rreth punës së EASO për Udhëzimet e Vendit mund të gjenden te seksioni i udhëzimeve në faqen e internetit të EASO: <https://easo.europa.eu/country-guidance>.

UNHCR jep gjithashtu udhëzime specifike për vendin, si për shembull *Direktivat për pranueshmërinë* dhe *Konsideratat për mbrojtjen ndërkombëtare*, për t'u ndihmuar oficerëve të çështjeve, duke përfshirë stafin e UNHCR, qeveritë dhe praktikantët të vlerësojnë nevojat për mbrojtjen ndërkombëtare të azilkërkuesit ⁽¹⁸⁾. Këto dokumente nuk janë COI, por përmbajnë burime origjinale të COI të shënimit.

Është e rëndësishme të theksohet se udhëzimet për vendin nuk duhet të ngatërrohen me **konkluzionet e COI (analiza e COI)**. Raportet e COI mund të përmbajnë pjesë me “konkluzione” ose “analiza”. Megjithatë, ndryshe nga udhëzimet e vendit, këto seksione nuk përfshijnë vlerësime ligjore, politike ose drejtim për vendimarrjen. Këto konkluzione kanë si synim të theksojnë modelet dhe trendet brenda informacioneve të disponueshme rreth një situatë në vendin e origjinës, duke shmangur ndërkohë përgjithësimin e tepërt. Konkluzionet e COI janë **COI të pastra** dhe bazohen në COI të sintetizuar dhe të referencuar nga një sërë burimesh. Informacion i mëtejshëm mund të gjendet në *Metodologjia e EASO për Raportimin e Informacionit për Vendin e Origjinës (COI)* ⁽¹⁹⁾.

⁽¹⁸⁾ Ato janë përfaqësime ligjore të kritereve për refugjatët për sa u përket profileve specifike mbi bazën e kushteve shoqërore, ekonomike, kushteve për sigurinë, të drejtave të njeriut dhe kushteve humanitare në vendin/territorin e origjinës në fjalë. UNHCR i nxjerr këto dokumente udhëzuese për vendet sipas mandatit të saj, si pjesë e përgjegjësisë për të mbikëqyrur zbatimin e Konventës së vitit 1951 lidhur me statusin e refugjatëve, të ndryshuar nga protokollin e saj (1967).

⁽¹⁹⁾ EASO, *Metodologjia e Raportimit të Informacionit për Vendin e Origjinës*, qershor 2019, f. 20–21.

2. COI dhe ekzaminimi i aplikimit për mbrojtje ndërkombëtare

Pothuajse çdo aplikim për mbrojtje kombëtare bën të lindin disa pyetje dhe tema të caktuara që duhen eksploruar më tej, dhe të cilave mund t'u jepet përgjigje nga COI. Ndonjëherë nevojitet informacion me natyrë më të përgjithshme për të krijuar një tablo të përgjithshme të situatës në një vend. Në raste të tjera, informacione mjaft të detajuara ose specifike, për shembull, nevojitet një grup etnik ose një incident politik për të kuptuar një element thelbësor të një çështjeje ose për të vlerësuar kredibilitetin e aplikuesit.

2.1. Role të ndryshme të COI në procesin e ekzaminimit

COI ju ndihmon të përballeni me aspektet e ndryshme të një aplikimi, si për shembull:

- të njiheni me situatën e përgjithshme politike, të sigurisë, të të drejtave të njeriut dhe/ose socioekonomike të një vendi origjine

Njohja e situatës në vendin e origjinës së aplikuesit dhe informacionet e tjera përkatëse që reflektojnë detajet e ditura të një çështjeje është hapi i parë i domosdoshëm për përgatitjen e intervistës. Ekziston rreziku i anashkalimit ose keqkuptimit të disa fakteve të caktuara ⁽²⁰⁾ lidhur me kërkesën nëse nuk e dini llojin e abuzimeve të të drejtave të njeriut që ndodhin në një vend ose mund të mos e vëreni ekzistencën e një grupi të caktuar shoqëror nëse nuk i dini qëndrimet shoqërore në një vend të caktuar. Në disa raste, aplikuesit mund të mos kenë kapacitetin për t'i formuluar qartë problemet e tyre dhe njohuritë tuaja në lidhje me situatën në vendin e origjinës janë të rëndësishme për të përcaktuar elementët përkatës të një aplikimi.

- për të vlerësuar **kredibilitetin e jashtëm** të kërkesave përkatëse ⁽²¹⁾.

Kredibiliteti i jashtëm i referohet konsistencës me prova të autorizuara nga një palë e tretë (pra, jo aplikuesi): COI, faktet e njohura dhe provat e tjera të mbledhura nga autoriteti përcaktues. COI ju ndihmon të konfirmoni detajet e dëshmisë së aplikuesit.

- për të vlerësuar elementët që vërtetojnë ose nuk vërtetojnë **nevojën e një aplikuesi për mbrojtje ndërkombëtare**: frika e arsyeshme e aplikuesit për përndjekje, ku përfshihet rreziku për të ardhmen, llojet e ndryshme të dëmtimit, aspektet specifike të bazave për mbrojtje ndërkombëtare ⁽²²⁾, dhuna pa dallim, mundësitë për mbrojtje, aplikimi i IPA.

Temat në lidhje me mbrojtjen janë të lidhura me substancën e kërkesës për mbrojtje ndërkombëtare. COI ju ndihmon të vlerësoni rrezikun e mundshëm që aplikuesit hasin në vendin e tyre të origjinës. COI mund të lidhet me frikën e aplikuesit për përndjekje për arsye të specifikuar te Neni 10 QD (i riformuluar) (raca, feja, kombësia, përkatësia në një grupi të caktuar

⁽²⁰⁾ Faktet materiale janë fakte që janë të lidhura direkt me përkufizimin e refugjatit (Pika 1(A)(2) te Konventa për refugjatët e vitit 1951 dhe Neni 2(d) QD (i riformuluar)) ose me personin përgjegjës për mbrojtje (Neni 2(f) dhe Neni 15 QD (i riformuluar)) shkojnë te thelbi i aplikimit. Zakonisht është e tepërt të përqendrohesh në fakte të vogla ose jo të domosdoshme, të cilat nuk prekin elementët kryesorë të kërkesës. Shikoni EASO, *Udhëzues praktik: Vlerësimi i provave*, mars 2015.

⁽²¹⁾ Për më shumë informacion, shiko [Seksionin 3.3.1. Vlerësimi i kredibilitetit](#).

⁽²²⁾ Për më shumë informacion, shiko [Seksionin 3.3.2. Vlerësimi i riskut](#).

social ose opinionin politik), ose nëse një aplikues është i pranueshëm për mbrojtje dytësore sipas Nenit 15 QD (i riformuluar). COI mund të lidhet gjithashtu me vlerësimin e mjaftueshmërisë për mbrojtje në vendin e origjinës së një aplikuesi, duke përfshirë IPA.

- për të vlerësuar nëse një aplikues duhet të **përrjashtohet** nga mbrojtja ndërkombëtare.

Ngjashëm me temat që lidhen me mbrojtjen, COI ju ndihmon të dalloni dhe të vlerësoni pikat e mundshme të përjashtimit ⁽²³⁾

Rastet ilustrative të përdorura në këtë udhëzues

Për të ilustruar më mirë përdorimin e COI në procesin e ekzaminimit të një aplikimi për mbrojtje ndërkombëtare, në kapitujt vijues të udhëzuesit praktik do të përdoren shembuj të ndryshëm të bazuar në katër raste konkrete. Ju lutemi të vini re se nuk duhet të nxirren konkluzione të përgjithshme në bazë të këtyre shembujve, të cilat jepen vetëm për qëllime edukative. Në të njëjtën kohë, ju lutemi të vini re se COI i dhënë në këtë udhëzues mund të vjetrohet.

Rasti i një aplikueseje nga Iraku

Aplikuesja është një **nënë e vetme** me dy fëmijë nga Iraku. Ajo nuk ka dokumente identiteti. Ajo është **Jazidi**, është rreth të 40-ave dhe ka bërë 6 vjet arsim të detyrueshëm. Ajo ka lindur në **Sinjar**, një qytet pranë Mosulit. Arsyeja për largimin nga vendi i origjinës ishte pushtimi nga Shteti Islamik i Irakut dhe Sirisë (**ISIS**) në gusht 2014. Ajo u largua nga shtëpia me familjen e saj dhe qëndroi një javë të tërë në malet pranë pa ushqim ose ujë. Gjatë kësaj jave, vdiq nëna e saj, si disa pjesëtarë të tjerë të fisit të saj. Ajo nuk dëshiron të kthehet në shtëpi për shkak të **dhunës dhe keqtrajtimit** që ka vuajtur. Përveç kësaj, ajo mendon se **situata** në Mosul është tepër e pasigurt për të dhe për dy fëmijët e saj të vegjël.

Rasti i një aplikuesi nga Siria

Aplikuesi është një **burrë beqar** që ka lindur në Homs. Ai është **mysliman Suni** dhe në vitin 2013 ka marrë pjesë në **demonstrata në Homs** si student universiteti. Në vitin 2015 ai u transferua në Hama dhe më vonë, në vitin 2018 u transferua në Sarmin. Për shkak të situatës, ai u largua nga Sarmin dhe shkoi në Turqi dhe më pas u fut në Greqi me pasaportë siriane. Për shkak të **situatës dhe shërbimit të detyrueshëm ushtarak** ai nuk dëshiron të kthehet në shtëpi.

⁽²³⁾ Për më shumë informacion, shiko [Seksionin 4. Përrjashtimi](#).

Rasti i një aplikueseje nga Kolumbia

Aplikuesja është një **grua beqare** e lindur në vitin 1993 në **Cali**, kryeqyteti i Valle del Cauca në Kolumbi. Ajo ka pasaportë kolumbiane të nxjerrë në vitin 2017. Ajo është katolike dhe ka studiuar punët sociale në Universidad del Valle. Më vonë filloi të punonte si **punonjëse sociale** për një OJQ, e cila ka si synim t'i mbajë të rinjtë në disavantazh larg nga kriminaliteti. Arsyeja për largimin nga Kolumbia është sepse ajo **kërcënohej nga Las Águilas Negras** (një organizatë paraushtarake/grup kriminal) për shkak të punës së saj. Ata e kërcënuan ta vrisnin nëse nuk e linte punën dhe nuk u paguante atyre një shumë të madhe parash. Familja e saj nuk i paguante dot të gjitha këto para, ndaj vendosi t'i ndihmonte të largohej nga vendi.

Rasti i një aplikuesi nga Kameruni

Aplikuesi është një **burrë beqar** që ka lindur në **Douala**. Ai ka pasur një të dashur kur ishte adoleshent. Kjo lidhje u mbyll 3 vjet më vonë për shkak se partneri i tij iku jashtë shtetit. Një vit më vonë takoi një burrë tjetër. Kur ishin në restorant, në emocion e sipër, partneri i tij e puthi aplikuesin hapur dhe kështu **orientimi i tij seksual** u bë publik. Prandaj, në dhjetor të po atij viti, ndërsa ishte së bashku me të dashurin në shtëpinë e familjes së tij, banorët e lagjes **shkatërruan automjetin e familjes**; i dashuri arriti t'ia mbathte. Nga frika, ai u largua nga vendi dhe nuk dëshiron të kthehet më nga frika se **mos dënohet dhe futet në burg ngaqë është homoseksual**. Ai nuk ka dokumente udhëtimi, por ka certifikatë lindjeje.

2.2. Formulimi i pyetjeve të studimit

Për të vazhduar me ekzaminimin e aspekteve që tregohen te [Seksioni 2.1. Rolet e ndryshme të COI në procesin e ekzaminimit](#), duhet të jeni në gjendje të formuloni **pyetjet e studimit** qo do të adresojnë çështjet përkatëse në zemër të çështjes. Formulimi i pyetjeve të studimit është i nevojshëm kur kërkoni COI vetë, por gjithashtu kur dërgoni një kërkesë te një njësi COI ⁽²⁴⁾.

Pyetjet e studimit mund të jenë përkatëse në çdo fazë në procesin e përcaktimit të statusit për mbrojtje ndërkombëtare. Megjithatë, është e rëndësishme që pyetjet e studimit të formulohen saktë për të mos humbur kohë me studim joproduktiv të COI. Për shembull, kur formuloni pyetjet e studimit, përveçse të njiheni përgjithësisht me situatën në një vend origjine, duhet të siguroheni që pyetjet e studimit të jenë thelbësore për të përcaktuar kredibilitetin e deklaratave të një aplikuesi, nevojën për mbrojtje

⁽²⁴⁾ Për më shumë informacion, shiko [Seksionin 2.2.1. Kërkimi i ndihmës së ekspertëve të COI](#).

ndërkombëtare, rrezikun që kanoset në rast kthimi etj. Prandaj nuk duhet ta nisni studimin COI derisa të keni një ide të qartë se çfarë janë faktet materiale dhe cilave pyetje kyçe duhet t'u përgjigjeni.

Një **metodë e dobishme për të formuluar pyetjet konkrete të studimit** është të filloni të identifikoni temën përkatëse të përgjithshme që duhet vlerësuar dhe më pas ta ngushtoni temën në tema dhe pyetje më specifike.

Shembull nga rasti i Kamerunit

Për të ilustruar këtë, do të përdorim rastin e azilkërkuesit nga Kameruni që kërkon mbrojtje për shkak të orientimit të tij seksual. Për të vlerësuar këtë nevojë për mbrojtje, tema e përgjithshme për të cilën duhet të merrni COI është:

- situata e personave homoseksualë në Kamerun.

Mund ta ngushtoni më tej në tema më specifike:

- si trajtohen personat homoseksualë në Kamerun;
- si trajtohen nga shoqëria personat homoseksualë në Kamerun;
- cila është mbrojtja për personat homoseksualë në Kamerun.

Nga këto tema mund të nxirren pyetje studimi më specifike.

Për sa i përket mënyrës si trajtohen personat homoseksualë në Kamerun:

- Çfarë thotë ligji i Kamerunit për sjelljen seksuale mes personave të së njëjtës gjini?

Pas një studimi fillestar, mund të zbuloni se disa veprime seksuale me të njëjtin seks janë të ndaluara sipas ligjit të Kamerunit. Duke mbajtur parasysh këtë, mund t'ju duhet të kërkonte informacionin e mëposhtëm:

- A zbatohen në Kamerun ligjet që ndalojnë veprimet seksuale me të njëjtin seks?
- A ka shembuj të personave homoseksualë të cilët janë bërë objekt i dhunës pa gjyq, i dënimeve arbitrare, i zhvatjes, i poshtërimit etj. nga aktorë të shtetit në Kamerun?

Për sa i përket mënyrës si trajtohen nga shoqëria personat homoseksualë në Kamerun:

- Cila është klima e përgjithshme shoqërore kundrejt homoseksualëve në Kamerun? Dhe ngushtimi i temës më tej, për shembull:
 - o A ka raste të të folurit me urrejtje në medie, në rrjetet sociale ose në sferën publike kundrejt personave homoseksualë?

Për sa i përket mbrojtjes nga shteti të personave homoseksualë në Kamerun:

Si pikë fillimi, është gjithnjë e rëndësishme të dihen se cilët janë të gjithë aktorët e përndjekjes dhe çfarë lloj mbrojtjeje ofron shteti, në përgjithësi. Në këtë shembull të caktuar, nuk ekziston nevoja për eksplorim të mëtejshëm të disponueshmërisë së mbrojtjes nga shteti, pasi nga studimet e mëparshme e dimë se personat homoseksualë nuk trajtohen mirë nga shteti. Megjithatë, nëse dallohet vetëm trajtim jo i mirë nga shoqëria, është e nevojshme të studiohet më tej mbrojtja nga shteti.

Kur formuloni një pyetje studimi, mos harroni të merrni parasysh faktin nëse është e mundur ose jo të gjendet COI për informacion shumë specifik. Në shembullin e azilkërkuarit nga Kameruni, mund të jetë thujtë e pamundur të gjendet informacion rreth një incidenti specifik nga historia e tij, si për shembull fakti që makina e familjes ishte sulmuar dhe vandalizuar. Në vend të kësaj, merrni në konsideratë të shikoni informacione më të përgjithshme për faktin nëse ndodh ose jo ndonjë lloj dhune dhe abuzimi kundrejt burrave homoseksualë në Kamerun nga cilido sektor (shoqëria, familja, miqtë etj.).

Përveç kësaj, kur formulohet një pyetje studimi, duhet të mbani parasysh të gjitha specifiket e secilit rast, si dobësitë ose aspektet e tjera personale.

2.2.1. Kërkimi i ndihmës së ekspertëve të COI

Disa administrata kombëtare kanë njësi COI ose ekspertë COI specifikë enkas për t'u dhënë përgjigje që lidhen me COI kur një oficer çështjeje ka nevojë për ndihmë. Kur janë të disponueshëm, ekspertët e COI mund të japin ekspertizë në çështje të tilla, si teknikat e kërkimit dhe vlerësimi i burimit. Brenda njësisë, mund të ketë gjithashtu ekspertë të COI të specializuar në vende ose rajone të caktuara, të cilët bëjnë studime dhe japin informacionin përkatës të nevojshëm. Për këtë arsye, kur ata janë të disponueshëm në sistemin tuaj kombëtar të azilit, këshillohet që të kontaktoni këta ekspertë.

Kur kontaktoni ekspertët e COI për ndihmë, mund të nxirrni dobi nga sugjerimet e mëposhtme, në varësi të praktikës kombëtare:

- para se të kërkoni ndihmë, bëni një studim bazë për portalet kryesore të COI;
- tregoni në kërkesën tuaj burimet e informacionit që keni gjetur/kontrolluar tashmë;
- përcaktoni pyetje studimi të përshtatshme dhe të sakta në mënyrë të paanshme ⁽²⁵⁾.

Është praktikë e mirë të mbani shënim për veten tuaj secilën pyetje, për të cilën përgjigja do të jetë e domosdoshme për të kryer vlerësimin e çështjes.

Pyetjet për ekspertin/njësisë e COI duhet të **formulohen në mënyrë objektive** për t'u siguruar që qasja për të mbledhur COI është neutrale dhe asnjënjë (e pandikuar nga asnjë interes në rezultat, duke mos kërkuar në veçanti ROI që mbështetin vetëm një vendim negativ ose vetëm një vendim pozitiv). Prandaj, duhet të shmangen pyetjet e studimit të COI që janë orientuese ose manipuluese.

Një shembull i një kërkesë të formuluar në mënyrë të papërshtatshme për COI

- Kam nevojë për COI të konfirmojë që nuk ekziston rreziku i përndjekjes nëse një burrë Suni kthehet në Irak.

Shembuj të pyetjeve të formuluar ligjërisht, që duhen shmangur

- Cili është rreziku i përndjekjes nëse një burrë Suni kthehet në Irak?
- A ka alternativë për mbrojtje të brendshme?

⁽²⁵⁾ Në varësi të praktikës kombëtare, mund të ketë formular specifik që duhet t'i jepni njësisë/ekspertëve të COI kur kërkoni informacione COI specifike.

Pyetjet e mësipërme janë sfera e vendimmarrjes dhe vlerësimit, dhe nuk janë të përshtatshme për ekspertin/njësinë e COI. Këto pyetje duhet të riformulohen që të jenë neutrale dhe të bazuara në fakte për studimin e COI, si për shembull:

- Si trajtohen nga shteti dhe nga grupet joshtetërore meshkujt Suni pas kthimit nga jashtë vendit?
- A hasin meshkujt Suni vështirësi kur zhvendosen brenda Irakut?

Kur nuk ka njësi COI kombëtare dhe ekziston nevoja për të kontaktuar ekspertë të jashtëm, duhet t'i referoheni praktikës kombëtare.

3. Përdorimi i COI në faza të ndryshme të ekzaminimit të aplikimit për mbrojtje ndërkombëtare

Në çdo fazë të procedurës – kur përgatiteni për intervistën, kur bëni intervistën dhe kur vlerësoni aplikimin për mbrojtje ndërkombëtare – ju si oficer i çështjes duhet të jeni të mirinformuar për zhvillimet e fundit në vendin e origjinës së aplikuesit dhe të gjitha COI përkatëse që kanë të bëjnë me rastin.

Tani do të ekzaminojmë secilën fazë veçmas dhe me hollësi të mëtejshme.

Si fillim, shikoni hapat e domosdoshëm në tabelën e mëposhtme.

Tabela 1. Hapat e domosdoshëm të fazave së procedurës së ekzaminimit të një aplikimi për mbrojtje ndërkombëtare.

Kur përgatiteni për intervistën personale	Kur bëni intervistën personale	Kur vlerësoni aplikimin
<ul style="list-style-type: none">• Merrni informacion për vendin e aplikuesit• Merrni informacion për sigurinë aktuale, të drejtat e njeriut dhe situatën politike në vendin e aplikuesit• Identifikoni, deri në shkallën që është e mundshme, faktet materiale ⁽²⁶⁾ që duhet të investigohen dhe përgatitni pyetjet përkatëse• Hartoni një plan interviste	<ul style="list-style-type: none">• Konfirmoni ose pyetni kredibilitetin e informacionit të siguruar nga aplikuesi• Bëni pyetje përkatëse në lidhje me COI• Mblidhni COI të tjera deri në atë masë që është e mundur	<ul style="list-style-type: none">• Vlerësoni kredibilitetin• Vlerësoni risqet• Vlerësoni aspektet e mbrojtjes (duke përfshirë IPA, aty ku është përkatëse)• Vlerësoni përjashtimin (aty ku është përkatëse)

⁽²⁶⁾ Faktet materiale janë fakte që janë të lidhura direkt me përkufizimin e refugjatit (Pika 1(A)(2) te Konventa për refugjatët e vitit 1951 dhe Neni 2(d) QD (i riformular) ose me personin përgjegjës për mbrojtje (Neni 2(f) dhe Neni 15 QD (i riformular)) shkojnë te thelbi i aplikimit. Zakonisht është e tepërt të përqendrohesh në fakte të vogla ose jo të domosdoshme, të cilat nuk prekin elementët kryesorë të kërkesës. Shikoni EASO, *Udhëzues praktik: Vlerësimi i provave*, mars 2015.

3.1. Përgatitja për intervistën personale

Para intervistës, është e domosdoshme një përgatitje e mirë për çështjen për të pasur një botëkuptim më të qartë për çështjen specifike dhe për të përgatitur një plan interviste që është i posaçëm për aplikuesin në veçanti. Në këtë fazë, duhet t'u kushtoni vëmendje elementëve kyç të disponueshëm nga dosja e çështjes. Është e domosdoshme të njiheni me informacionin për aplikuesin dhe për vendin e tyre të origjinës. Mungesa e njohurisë mund të ketë ndikim negativ në aftësinë tuaj për të ndjekur deklaratat e aplikuesit dhe për të bërë pyetje të nevojshme për të eksploruar faktet, frikën e arsyeshme, rreziqet dhe elementët e tjerë të domosdoshëm për vendimmarrjen. Kjo mund të sjellë rrezikun e bërjes së pyetjeve të papërshtatshme, e cila më pas mund të minojë autoritetin tuaj ose mund të thyejë besimin e aplikuesit. Si pasojë, mungesa e njohurive jo vetëm që mund të prishë intervistën, por edhe mundësinë për ta përbushur barrën e përbashkët të provës, duke shkelur kështu Nenin 4 QD (i riformuluar).

Për këtë arsye, është e nevojshme të njiheni me COI të përditësuar para se të realizoni intervistën. Kjo përfshin situatën e përgjithshme në vendin e origjinës, si për shembull situatën e të drejtave të njeriut, situatën e sigurisë, qeverinë, grupet fetare, grupet etnike, aspektet kulturore, divizionet administrative, historia e kohëve të fundit etj. Gjithashtu, përfshin informacionin që është tashmë i disponueshëm në dosje për aplikuesin. Për shembull, gjatë procedurës së regjistrimit, zakonisht aplikuesve u kërkohet të japin informacion personal, si mosha, gjinia, vendlindja dhe vendbanimi, kombësia, prejardhja etnike, gjuha e folur, feja, statusi familjar, arsimi, eksperiencia në punë, udhëtimet, arsyet e aplikimit për mbrojtje ndërkombëtare etj. Hapi juaj i radhës do të jetë të shqyrtohen këta elementë për sa u përket termave të nevojave për mbrojtje ndërkombëtare, të identifikoni faktet materiale që duhet të eksploroehen gjatë intervistës dhe rreziqet e mundshme në të ardhmen për aplikuesin. Kërkoni COI specifike në lidhje me faktet materiale dhe rreziqet, dhe përgatitni një plan interviste. Mbani parasysh faktorët për përjashtim.

Le të kthehemi te shembujt e aplikuesve të përmendur më sipër e të shohim se çfarë duhet të adresohet para intervistës për sa i përket COI.

Shembull nga rasti i Irakut

Aplikuesja ka dhënë informacion vetëm për vendin e origjinës (Irak), vendlindjen (Sinjar), prejardhjen etnike/fenë (Jazidi) dhe statusin familjar (nënë e vetme me dy fëmijë). Arsyeja për largimin nga vendi i origjinës është pushtimi nga ISIS në gusht 2014. Aplikuesja nuk ka dokumente.

Pasi të njiheni me **të drejtat e përgjithshme të njeriut dhe situata** në Irak dhe të keni shqyrtuar faktet e njohura për aplikuesin për sa u përket nevojave për mbrojtje ndërkombëtare, do të renditni se çfarë duhet të eksploroehet gjatë intervistës dhe do të kërkoni COI përkatëse.

Marrja e informacionit lidhur me vlerësimin e kredibilitetit. Në këtë shembull, duke marrë parasysh që aplikuesi nuk ka dokumente identiteti dhe rëndësinë dhe përkatësinë e vendbanimit dhe profilin fetar të aplikuesit, mendoni për informacionin që do t'ju duhet kur eksploroni identitetin e aplikuesit. Për shembull, COI e përgjithshme rreth Irakut dhe **qytetit dhe fesë** ku aplikuesi ka lindur janë me rëndësi për të ekzaminuar kombësinë dhe vendbanimin e aplikuesit. Po kështu duhet të përqendrohemi te informacioni i përgjithshëm rreth Jazidëve. Më pas duhet të kërkoni informacion rreth **situatës gjatë pushtimit nga ISIS në gusht të vitit 2014** për të ekzaminuar nëse aplikuesi ishte i pranishëm gjatë këtyre eventeve. Në mënyrë më specifike, kronologjia e eventeve,

aktorët e përfshirë, pasojat për qytetarët në zonë etj. Për më tepër, situata e Jazidëve gjatë konfliktit në Sinjar dhe çdo shkelje e të drejtave të njeriut që mund të ketë përjetuar.

Marrja e informacionit lidhur me nevojat për mbrojtje. Kontrolloni COI rreth **situatës aktuale** në Sinjar dhe në provincën e Ninewa ku ndodhet, trajtimi i Jazidëve nga ISIS, autoritetet dhe shoqëria që rrethon, mënyra se si grupet etnike, si irakianët Jazidij, kurdë dhe arabë bashkëveprojnë me njëri-tjetrin. Gjithashtu, duhet të njihni mirë situatën aktuale për sa i përket disponueshmërisë së **mbrojtjes nga shteti** në Nineva.

Mbledhja e informacionit lidhur me IPA. Hapi i fundit mund të jetë të shihet situata e sigurisë dhe disponueshmërisë së mbrojtjes nga shteti në ato pjesë të vendit që mund të jenë të përshtatshme për mbrojtje të brendshme alternative, ndërsa reflekton gjithashtu profilin e aplikuesit.

Duke marrë parasysh të gjitha informacionet që keni marrë, do të jeni në gjendje të përmbushni planin e intervistës me pyetje konkrete dhe t'i bëni aplikuesit pyetje përkatëse.

Në lidhje me këtë, këshillohet të përgatitni **pyetje më specifike mbi faktet që e dimë se janë të verifikueshme** për shkak të përgatitjes dhe familjarizimit me COI. Nëse bëni pyetje që janë tepër të përgjithshme, do të merrni përgjigje me karakter të ngjashëm dhe mundësia për t'i ekzaminuar kundrejt treguesve të kredibilitetit do të jetë e kufizuar. Në të njëjtën kohë, është shumë e rëndësishme të konfirmohen fakte dhe detaje shumë specifike pas intervistës. Nuk do t'ju ndihmojë të arrini në një konkluzion mbi vendin e origjinës së aplikuesit, nëse merrni vetëm një përgjigje se ekziston një shesh dhe një treg në fshat, pasi këto vende mund të gjenden diku tjetër. Po kështu, nëse nuk arrini t'i gjeni emrat e sheshit dhe tregut të dhëna nga aplikuesi, kjo do të thotë se ato nuk ekzistojnë. Prandaj, përveçse të bëni pyetje të hapura, duhet të mendoni më shumë për pyetje specifike për të marrë më shumë informacion që mund të konfirmohet, si për shembull:

- Ku ndodhet saktësisht (një vend specifik që aplikuesi e ka përmendur më parë)?
- Si shkohet atje (emri i një vendi)?

Shembull nga rasti i Sirisë

Aplikuesi ka dhënë informacion për vendin e origjinës, statusin e familjes, fenë, vendet ku ka qëndruar më parë, arsimin dhe arsyen për largimin nga vendi i origjinës. Pasi të njiheni me **të drejtat e përgjithshme të njeriut dhe situata** në Siri dhe të keni shqyrtuar faktet e njohura për aplikuesin për sa u përket nevojave për mbrojtje ndërkombëtare, do të renditni se çfarë duhet të eksplorohet gjatë intervistës dhe do të kërkonit COI përkatëse.

Marrja e informacionit lidhur me vlerësimin e kredibilitetit. Ngjashëm me rastin e mësipërm, pasi të jeni njohur me **situatën për sigurinë e përgjithshme dhe për të drejtat e njeriut** në Siri, do të jetë e nevojshme të shihni informacion të përgjithshëm rreth **Sirisë, Homsit, universitetit dhe myslimanëve Suni** për të ekzaminuar identitetin e aplikuesit. Në lidhje me këtë, do të ishte gjithashtu e dobishme që gjendej COI rreth mundësisë për të marrë një pasaportë në Siri. Më pas do të jetë e nevojshme të merret

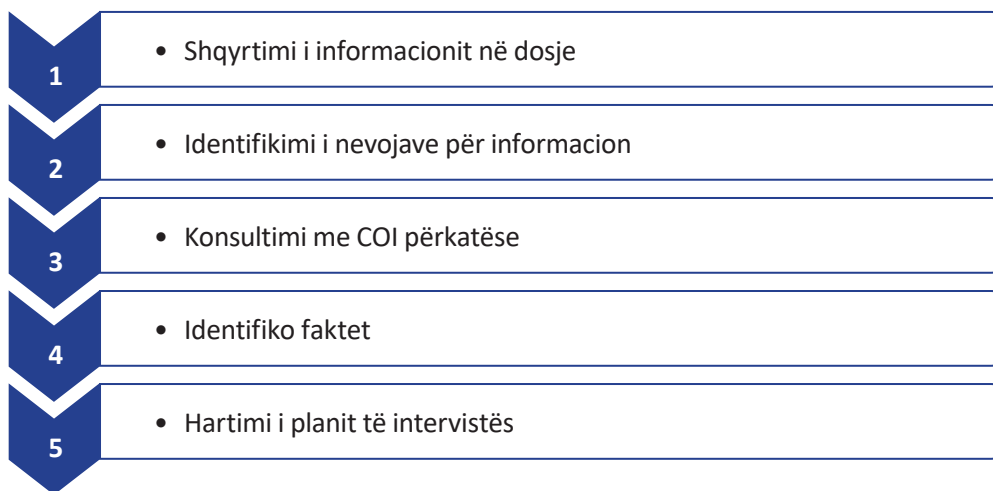
COI specifike lidhur me eventet dhe aktorët (politikë/ushtarakë) të përfshirë në Homs, Hama dhe Sarmin gjatë qëndrimit të aplikuesit para se të largohet nga Siria. Këtu përfshihen, për shembull, informacione nga **demonstratat në Homs në vitin 2013**.

Marrja e informacionit lidhur me nevojat për mbrojtje. Më pas duhet të keni një tablo të qartë rreth **sigurisë aktuale, situatës politike dhe asaj për të drejtat e njeriut** në Siri. Në lidhje me këtë, duhet të merrni parasysh gjithashtu identitetin fetar të aplikuesit si mysliman Suni. Do t'ju duhet informacion për situatën e sirianëve që kanë marrë pjesë në demonstratat kundër regjimit. Së fundmi, duke marrë parasysh moshën e aplikuesit, duhet të merrni gjithashtu informacion rreth **shërbimit ushtarak** dhe rekrutimit, ku përfshihen rregullat, trajtimi i të rekrutuarve dhe veprimet në të cilat përfshihen të rekrutuarit.

Informacioni që keni gjetur në përgatitjen e intervistës do t'ju ndihmojë të vendosni nëse duhen bërë apo jo pyetje të mëtejshme gjatë intervistës. Në të njëjtën kohë, COI do t'ju ndihmojë të shmangni pyetjet e panevojshme dhe të përqendroheshi te pyetjet që kanë lidhje me vendimmarrjen. COI mund të ndihmojë gjithashtu në dallimin e fakteve specifike për profile të caktuara, duke ndikuar kështu te natyra dhe sasia e pyetjeve pasuese të intervistës. Për shembull, kur shihni COI lidhur me shërbimin ushtarak në Siri, do të vëreni se shtetasit meshkuj të moshave 18 deri në 42 janë të detyruar me ligj të kryejnë shërbimin ushtarak dhe rekrutimi në masë është diçka e zakonshme në zonat e Homsit dhe Hamasit. Edhe pse në situata të caktuara studentët e universitetit mund të përjashtohen nga shërbimi ushtarak, studentët mbi moshën 25 vjeç janë thirrur përgjithësisht në ushtri dhe në organe të tjera që lidhen me sigurinë. Nëse aplikuesi bie në këtë kategori, kjo do të thotë se ai ishte më shumë se 25 vjeç në vitin 2013, informacioni që keni zbuluar do të ketë ndikim te qasja juaj për sa i përket faktit që “aplikuesi ka marrë pjesë në demonstrata në Homs si student universiteti”. Meqë COI tregon se shumica e studentëve të moshës së tij ishin thirrur në ushtri, mund të jetë mirë të përfshini pyetje më specifike për të zbuluar se si aplikuesi ka arritur ta shmangë shërbimin ushtarak. Duke u përgatitur me kujdes, do të jeni në gjendje të dalloni gjithashtu rastet e mundshme që duhen përjashtuar dhe të bëni pyetje të tjera specifike. Udhëzime të mëtejshme për përjashtimin gjenden te [Seksioni 4. Përjashtimi](#).

Pasi keni mbledhur të gjitha COI të nevojshme dhe keni studiuar llojet e ndryshme të burimeve të besueshme, duhet të jeni në gjendje të përgatitni një plan të posaçëm interviste (temat kryesore, çfarë lloj pyetjesh të bëni), duke arritur objektivat e intervistës individuale. Një plan interviste i zhvilluar mirë është çelësi për një intervistë të mirë dhe të efektshme.

Mos harro!

3.2. Bërja e intervistës personale

Duke u bazuar tek informacionet që gjenden në dosje dhe tek informacionet që keni mbledhur, do të jeni në gjendje të bëni **pyetje përkatëse** të lidhura me kredibilitetin e jashtëm ose çështjet e mbrojtjes për t’u konfirmuar nga COI. Gjithashtu, do të jeni në gjendje të identifikoni temat e reja të siguruara nga aplikuesi gjatë intervistës. Më poshtë mund të gjeni shembuj ilustrues të pyetjeve të intervistës që janë të përshtatshëm për të vlerësuar kredibilitetin e jashtëm ose bazat e kërkesës ose të rrezikut në të ardhmen. Mbani parasysh se pyetjet duhet të përshtaten gjithnjë sipas rastit dhe COI në fjalë. Në të njëjtën kohë, kur formuloni pyetjet, merrni parasysh rrethanat individuale të aplikuesit, si moshë, gjinia, formimi arsimor dhe social etj. ⁽²⁷⁾. Informacioni i mbledhur mund të konfirmohet nga COI.

Aty ku është e përshtatshme, është praktikë e mirë ta pyesni aplikuesin gjatë intervistës që të gërmëzohet emrat, emrat e vendeve, emrat e organizatave etj. në gjuhën lokale, gjë e cila është e dobishme kur bëni studimin ose kur u kërkon ndihmë ekspertëve të COI.

Shembuj të pyetjeve të kredibilitetit të jashtëm në rastin kolumbian – duke eksploruar deklaratat e aplikuesit

- Cili është emri i plotë i OJQ-së për të cilën punonit (në gjuhën lokale)?
- A mund të tregoni se për cilën OJQ punonit? Si është e strukturuar?
- Ku e ka selinë?
- Kush është themeluesi/drejtori/drejtuesi vendor?
- Çfarë bën saktësisht OJQ-ja juaj, dhe cilat janë objektivat e saj? Në çfarë është e specializuar?

⁽²⁷⁾ Ky seksion merret me informacionin që duhet mbledhur gjatë intervistës. Për drejtim udhëzime më të detajuara lidhur me teknikat e intervistës, ju lutemi shikoni EASO, *Udhëzues praktik: intervista personale*, dhjetor 2014.

- Cilat ishin aktivitetet dhe përgjegjësitë tuaja në OJQ? (Kjo pyetje nuk lidhet direkt me informacionin që mund të kontrollohet me COI, përveç nëse personi ishte me post të lartë. Megjithatë, COI mund të japë informacion të përgjithshëm për përgjegjësitë e anëtarëve në varësi të pozicionit të tyre në organizatë, prandaj mund të ketë ndikim te vlerësimi i kredibilitetit të jashtëm).
- A jeni në dijeni të rolit dhe aktiviteteve të Las Águilas Negras? A mund t'i përshkruani?

Shembuj të pyetjeve të kredibilitetit të jashtëm në rastin sirian – duke eksploruar deklaratat e aplikuesit

- A mund të përshkruani demonstratën ose demonstratat ku keni marrë pjesë, dhe cili ishte roli juaj në këto demonstrata? (Vendi dhe ora)
- A mund të tregoni se çfarë ju ndodhi pasi morët pjesë në këto demonstrata?
- A mund të përshkruani se çfarë i ndodhi familjes dhe miqve tuaj; ku janë ata tani?
- A jeni thirrur për shërbimin ushtarak? Nëse po, kur dhe si? A keni raportuar për detyrime ushtarake?

Shembuj të pyetjeve lidhur me mbrojtjen në rastin kolumbian - eksplorimi i rrezikut të ardhshëm të aplikuesit (frika e arsyeshme dhe disponueshmëria e mbrojtjes)

- Cila është situata e aktivistëve / punonjësve socialë që punojnë për OJQ-të?
- A jeni kërcënuar nga LAN? Po punonjësit/anëtarët e tjerë të OJQ-së?
- A u keni kërkuar mbrojtje autoriteteve lokale; për shembull, a keni shkuar në polici për të raportuar se ju kanë kërcënuar? Cili ishte rezultati? A morën ndonjë masë? Nëse jo, a bëtë ankesë në një rajon tjetër policie?

Është shumë e rëndësishme që gjatë intervistës të mbani një **mendje të hapur** dhe të jeni **elastikë** dhe **pa paragjykime**. Plani i intervistës që keni përgatitur dhe COI që keni mbledhur duhet të ketë vetëm një **rol mbështetës** gjatë gjithë procesit të intervistës. Duhet të jeni të përgatitur se aplikuesit nuk i lejohet të ngrejë tema krejt të reja gjatë intervistës dhe që mund të merrni përgjigje të papritura.

Shembull nga rasti i Kamerunit

Gjatë intervistës, aplikuesi nga Kameruni thotë se është i martuar me një grua. Kjo nuk duhet të merret automatikisht si faktor që minon pretendimin e tij për orientimin/sjelljen e tij homoseksuale. Nga raportet COI të disponueshme, mund të mësoni që nuk është diçka e pazakontë që burrat homoseksualë në Afrikën nënsahariane të bëjnë jetë të dyfishtë dhe të jenë të martuar me gra. Ai mund të jetë martuar për shkak të normave mbizotëruese në vendin e tij dhe/ose për t'u mbrojtur ⁽²⁸⁾.

⁽²⁸⁾ Zyra e Njësisë së Informacionit për Vendlindjen e Origjinës për të Huajt, Poloni, *Situata e Minoriteteve Seksuale në Afrikë (Jugu i Saharasë)*, Maciej Fagasiński, maj 2013, f. 23.

Mbani parasysh se COI ka kufijtë e saj dhe se mund të ndodhë që disa informacione specifike rreth disa ngjarjeve nuk janë të disponueshme. Megjithatë, kjo nuk do të thotë medoemos që një ngjarje e caktuar nuk ka ndodhur ose që një person a organizatë e përmendur nga aplikuesi nuk ekziston. Gjatë intervistës duhet të jeni me mendje të hapur dhe të merrni **informacion shtesë** nga aplikuesi që mund t'ju ndihmojë ta bëni më të lehtë studimin për informacion të mëtejshëm pas intervistës.

Shembull nga rasti i Kolumbisë

Emri i OJQ-së i referuar nga aplikuesi nga Kolumbia nuk shfaqet në asnjë raport të disponueshëm në këtë vend. Kjo nuk do të thotë që OJQ nuk ekziston dhe që deklarata e aplikuesit nuk është e besueshme. Mund të mos gjeni informacion sepse OJQ-ja sapo është krijuar, mund të jetë ndarë nga një organizatë tjetër, ose mund të jetë aktive vetëm në nivel lokal dhe prandaj nuk ekziston kaq interes saqë të ekzistojë interesi për të publikuar informacion përkatës ⁽²⁹⁾. Kërkojini aplikuesit të tregojë OJQ-të e tjera me synime dhe objektiva të ngjashme dhe t'ju japë informacion, që të keni mundësi të shihni në këndvështrim më të gjerë.

Elementët e rinj të zbuluar nga aplikuesi mund të kenë nevojë për një kontroll të shpejtë për të konfirmuar një vendndodhje, një datë ose emrin e një grupi, etj. Në këto raste, mund t'ju duhet **të kërkonti informacion shtesë**, i cili mund t'ju ndihmojë të bëni pyetje. Megjithatë, është shumë e rëndësishme **të respektoni rrjedhën e intervistës**.

Nëse doni të kërkonti COI gjatë intervistës, duhet të siguroheni që kjo **të mos prishë** raportin që keni ndërtuar me aplikuesin. Kontrollat e shpejta mund të bëhen në prani të aplikuesit, nëse është e përshtatshme. Megjithatë, nëse ju duhet më shumë kohë për të kërkuar dhe për t'u njohur me një COI të caktuar, mund të jetë më e nevojshme ta bëni këtë gjatë një **pushimi** ose **pas** intervistës.

Shembulli 1 nga rasti i Sirisë

Gjatë intervistës, aplikuesi nga Siria ka shtuar se gjatë rrugës për në Hama iu desh të ndalonte në Ar-Rastan. Aty kaloi katër muaj.

Nëse mundeni, mund të kontrolloni shpejt **gjatë intervistës** vendndodhjen e saktë të këtij vendi (p.sh. duke përdorur Maps, mund të kontrolloni nëse është rrugës për në Hama) dhe të bëni pyetje shtesë për qëndrimin e aplikuesit në Ar-Rastan, ose t'i jepni aplikuesit mundësinë të sqarojë disa elementë që mund të jenë të paqartë (kjo do të diskutohet më me hollësi më poshtë).

Në praktikë, kontrollat e shpejta janë të mundura vetëm nëse keni qasje në një databazë COI ose në internet. Në këtë aspekt, ndiqni praktikat kombëtare.

Kontrollat e shpejta duhet të jenë të shkurtra dhe të thjeshta – ato funksionojnë më së miri kur kontrollohen emrat e vendeve, vendndodhjet, datat, emrat e organizatave dhe shkurtime, emrat ose pseudonimet e liderëve etj.

⁽²⁹⁾ Për më shumë informacion mbi mungesën e COI, shikoni Seksioni 3.3.1.1. Situatat kur vlerësohet COI nën vlerësimin e kredibilitetit të jashtëm.

Shembulli 2 nga rasti i Kolumbisë

Gjatë intervistës, aplikuesja nga Kolumbia shton informacionin e ri të mëposhtëm. Ajo pretendon se ajo ka blogun e saj ku kritikon fort autoritetet për korrupsion dhe bashkëpunim me bandat e drogës. Ajo i ka akuzuar se u japin mundësi grupeve kriminale që të rekrutojnë djem të rinj. Për këtë arsye, ajo kërcënohet me burg për shpifje ndaj politikanëve.

Në këtë situatë, pasi të keni kontrolluar faktet e reja të siguruara nga aplikuesi, si përmbajtja e blogut të saj, artikujt dhe komentet rreth politikanëve lokalë, duhet të kërkon COI në lidhje me situatën që ka të bëjë me lirinë e shprehjes në Kolumbi dhe sanksionet e mundshme për shpifjen ndaj autoriteteve. Gjithashtu, duhet të kontrolloni informacionin e disponueshëm për bashkëpunimin e bandave me autoritetet ose mënyra se si autoritetet luftojnë këtë situatë në çfarëdo mënyre.

Për shkak të sasisë së informacioneve të reja dhe specifike, në këtë rast duhet të bëni studime më të thella dhe/ose të kontaktoni njësinë COI. Kjo do t'ju kërkojë më shumë kohë, ndaj rekomandohet që ta bëni **pas intervistës**.

Në praktikë, studimi i thellë dhe/ose bërja e pyetjeve shtesë te njësia juaj COI duhet të bëhet përgjithësisht pas intervistës.

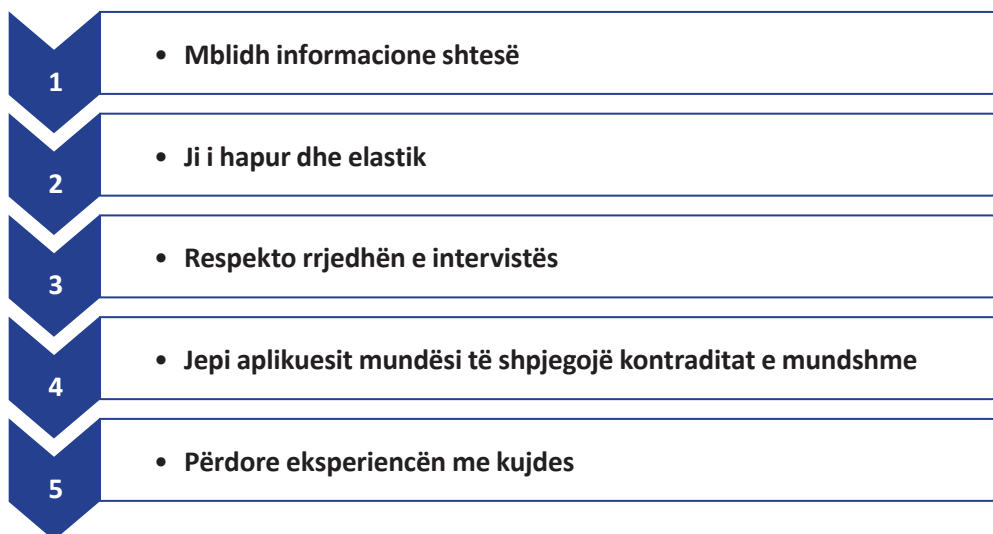
Deklaratat e aplikuesve mund të ndryshojnë nga COI që keni gjetur, gjë e cila mund të ketë ndikim negativ te kredibiliteti dhe vendimi përfundimtar. COI që mund ta bëjë një vendimmarrës, i cili është i prirur të bëjë një vlerësim negativ të kredibilitetit, duhet t'i prezantohet aplikuesit për të dhënë përgjigjen⁽³⁰⁾, në përputhje me parimin e barazisë së palëve. **Nëse është e mundur, aplikuesit duhet t'i jepet mundësia të shpjegojë kontraditat me COI gjatë intervistës**⁽³¹⁾, me qëllim që ta kundërshtojë informacionin nëse është e nevojshme, dhe/ose të përgatitet të përballet me çdo informacion që mund të ketë prirjen të dobësojë kredibilitetin e pretendimit të tij.

Mbështetja te eksperiencia dhe te njohuritë tuaja duhet të bëhet me kujdes. Zakonisht, oficerët me eksperiencë të çështjeve kanë njohuri të mirë për shtetet e caktuara të origjinës. Është më e lehtë të **identifikohen** aspektet dhe temat përkatëse, dhe në të njëjtën kohë, njohuria për COI u ndihmon oficerëve me eksperiencë të çështjeve që të bëjnë pyetje përkatëse. Megjithatë, ndonjëherë kjo eksperiencë mund të ketë ndikim negativ tek intervista. Meqenëse oficerët me eksperiencë të çështjeve ndihen kaq rehat me temën, ata mund të mos i kontrollojnë zhvillimet e fundit dhe ekziston rreziku që ata të mos jenë të përditësuar. Prandaj, **nuk duhet të mbështeteni vetëm tek eksperiencia juaj**, por të jeni **të vetëdijshëm për ndryshimet që mund të kenë ndodhur**.

⁽³⁰⁾ EASO, *Udhëzues praktik: intervista personale*, dhjetor 2014.

⁽³¹⁾ Udhëzuesi Praktik i EASO-s: Vlerësimi i provave; EASO, *Udhëzues praktik: intervista personale*, dhjetor 2014.

Mos harro!

3.3. Vlerësimi i aplikimit për mbrojtje ndërkombëtare

Në këtë fazë të procedurës, COI do të përdoret gjatë procesit të vendimmarrjes, për të ndihmuar të bëhet vlerësimi nëse aplikuesi ka nevojë ose jo për mbrojtje ndërkombëtare.

Si pjesë e **vlerësimit të kredibilitetit**, duhet të vlerësoni kundrejt COI informacionin përkatës dhe provat e mbledhura dhe që kanë të bëjnë me faktet materiale të kërkesës.

Faktet materiale janë fakte që janë të lidhura direkt me përkufizimin e një refugjati sipas Nenet 2(d) QD (riformulim) ose një personi të pranueshëm për mbrojtje (Neni 2(f) dhe Neni 15 QD (i riformuluar)) dhe që shkojnë te thelbi i aplikimit. Faktet materiale kanë të bëjnë me:

- vendin e origjinës së një aplikuesi;
- problemet e kaluara të një aplikuesi në lidhje me përndjekjen ose rrezikun fizik, dhe frika në të ardhmen;
- arsyet pse aplikuesi ka hasur/ka frikë nga problemet;
- arsyet pse aplikuesi nuk është në gjendje ose nuk pranon mbrojtjen e vendit të origjinës, duke përfshirë alternativën e mbrojtjes së brendshme;
- arsyet e mundshme pse aplikuesi mund të përjashtohet.

Pasi të keni kryer vlerësimin e kredibilitetit dhe të keni përcaktuar se cilat fakte materiale duhet të pranohen, do ta përdorni COI për të vazhduar me **vlerësimin e riskut**, për të vlerësuar rrezikun e përndjekjes në të ardhmen ose rrezikun e vërtetë për dëmtim të rëndë fizik.

Në varësi të çështjes, mund t'ju duhet gjithashtu ta përdorni COI për të vlerësuar disponueshmërinë e **alternativës së mbrojtjes ndërkombëtare** ose **përrjashtimit**.

Për të kuptuar plotësisht metodologjinë e vlerësimit të provave dhe për një udhëzim më të detajuar se si të procedoni me vlerësimin e kredibilitetit dhe të riskut, shikoni *EASO Udhëzues praktik për vlerësimin e provave*. Po kështu, *EASO Udhëzues praktik për kualifikimin dhe mbrojtjen ndërkombëtare* dhe *EASO*

Udhëzues praktik për përjashtimin ju japin udhëzime për alternativën e mbrojtjes së brendshme dhe për konsideratat që kanë të bëjnë me përjashtimin. Ky udhëzues praktik përqendrohet vetëm te përdorimi i COI në këto faza.

Para se të vazhdoni me vlerësimin tuaj dhe me marrjen e vendimit, duhet t'i kushtoni vëmendje nevojave të mundshme shtesë të COI. Duhet të shqyrtoni COI që kanë lidhje me informacionin e ri të dhënë gjatë intervistës, të cilin nuk keni pasur mundësi ta kontrolloni gjatë intervistës.

Shembull nga rasti i Kolumbisë

Gjatë intervistës, aplikantja kolumbiane përmendi rrethana të reja në lidhje me nevojat për mbrojtje ndërkombëtare (Shembulli 2 në f. 32). Prandaj, duhet të njiheni me temat e reja, si për shembull situata në lidhje me lirinë e shprehjes në Kolumbi, sanksionet e mundshme për shpifjet ndaj autoriteteve etj. Duhet të kërkonit COI përkatëse para se të filloni me marrjen e vendimit.

3.3.1. Vlerësimi i kredibilitetit

Në këtë seksion do të fokusohemi te vlerësimi i provave që mbështetin çdo fakt material të çështjes, vlerësimin e kredibilitetit të çdo fakti material, dhe në veçanti kredibilitetin e jashtëm.

Gjatë vlerësimit të deklaratave dhe të të gjitha provave të tjera, duhet të siguroheni që provat që po vlerësohen të jenë të lidhura me çdo fakt material, dhe të vlerësoni çdo fakt material sipas treguesve të kredibilitetit.

Në vlerësimin tuaj të kredibilitetit, do të filloni me vlerësimin e **kredibilitetit të brendshëm** të deklaratave të aplikuesit kundrejt treguesve përkatës të kredibilitetit, p.sh. mjaftueshmëria e detajeve, specifikat dhe konsistenca ⁽³²⁾. Më pas do të vazhdoni me vlerësimin e **kredibilitetit të jashtëm** të deklaratave dhe provave të tjera që mbështetin kërkesën, duke përdorur COI dhe provat e tjera që mund të keni grumbulluar. Së fundi, do të arrini te përfundimi duke marrë parasysh si kredibilitetin e brendshëm, ashtu edhe atë të jashtëm. Mbani parasysh se nuk është gjithnjë e mundur për të kërkuar me kujdes për COI të detajuara. Para se të përfshihen në studime të hollësishme për COI ose të kërkonit ndihmë nga një njësi e specializuar në COI, duhet të mendoni nëse përgjigjja për pyetjen e studimit shtesë mund të jetë e një natyre të tillë si ndryshimi i vlerësimit të një fakti material. Për shembull, nëse duket qartë që deklaratat e aplikuesit në lidhje me pjesëmarrjen e tij në një demonstratë nuk janë të besueshme (kontradita dhe mospërputhje të mëdha në pohime), a do të kishte mundësinë që COI më i detajuar se çfarë ndodhi gjatë demonstratës të ndryshonte vlerësimin e kredibilitetit të përgjithshëm të këtij fakti material për aq sa është vlerësuar deri tani?

Gjatë vlerësimit të kredibilitetit të jashtëm, duhet të **verifikoni informacionin** e përdorur nga burimet e ndryshme duke i krahasuar me standardet për cilësinë e COI. Verifikimi i informacionit mund të bëhet duke analizuar origjinën e informacionit të siguruar nga çdo burim, dhe duke kontrolluar, konfirmuar

⁽³²⁾ Për të kuptuar plotësisht metodologjinë e vlerësimit të provave dhe për udhëzime më të detajuara se si të veproni me vlerësimin e kredibilitetit dhe të riskut, duhet të shqyrtoni EASO, *Udhëzues praktik: vlerësimi i provave*, mars 2019.

dhe balancuar informacionin me informacione nga burime të tjera. Në shumicën e rasteve, është e rëndësishme të mos mbështetemi vetëm te një burim, por të përdorim disa burime të llojeve të ndryshme, nëse është e mundur të paktën tri burime të ndryshme, në mënyrë që të krijohet një ekuilibër këndvështrimesh të ndryshme.

Nevoja për të kontrolluar dhe konfirmuar informacionin nën kredibilitetin e jashtëm të fakteve materiale varet nga natyra e informacionit dhe e burimeve. Nevoja është veçanërisht e madhe në rastet e mëposhtme.

- Kur bëhet fjalë për një çështje të rëndësishme në një aplikim për mbrojtje ndërkombëtare.
- Kur përshkruhet një trend madhor ose një situatë e rëndësishme.
- Kur informacioni nuk përmbush disa nga kriteret për cilësinë e COI.
- Kur informacioni buron nga burime anonime. Në praktikë, zakonisht burimet e tjera joanonime që janë gjetur për qëllime kontrollimi dhe verifikimi, do të referohen në marrjen e vendimit.

Kur verifikoni dhe konfirmoni informacionin, duhet të shqyrtoni parimet e mëposhtme.

- Kur bëni studimet tuaja, aty ku është e mundur, referojuni burimit kryesor ose burimit origjinal për të shmangur xhirot e panevojshme, verifikimet e gabuara dhe citimin e gabuar të informacionit.
 - o Xhirot e panevojshme ndodhin kur burimet dytësore citojnë njëri-tjetrin në vend se t'i referohen burimit origjinal/kryesor. Mosidentifikimi i xhirove të panevojshme mund të bëjë që përdorimi i informacionit që mund të mos jetë aq aktual sa duket, ose në shtrembërim të informacionit.
 - o Verifikimi i gabuar ndodh kur një informacion duket se konfirmohet nga informacione nga burime të ndryshme, ndërkohë që në fakt informacioni buron nga i njëjti burim kryesor/origjinal ⁽³³⁾.
 - o Citimi i gabuar ndodh kur informacioni fillestar përsëritet në një mënyrë jo të saktë.

Kur burimi kryesor/origjinal është një organizatë mediatike lokale, mbani parasysh nevojën për të vlerësuar nëse vendi ka një shtyp aktiv dhe të lirë, si edhe mundësinë e ekzistencës së censurave ose vetëcensurimit.

Përveç kësaj, mbani parasysh se mund të ketë një vonesë mes një ngjarjeje dhe publikimit të informacionit rreth ngjarjes. Burime të caktuara kanë procedura të zgjatura ose cikle të gjata publikimi që shkaktojnë vonesa, dhe prandaj mund të ketë një diferencë mes periudhës së raportimit dhe datës së publikimit.

Në rast se ka raporte COI të disponueshme që janë nxjerrë nga njësia kombëtare e COI ose nga EASO, është e dobishme që të shqyrtohen këto të parat. Arsyeja për këtë është se autorët i kanë vlerësuar burimet që janë përdorur në raport në përputhje me standardet për cilësinë të përcaktuara te [Seksioni 1.4 Standardet për cilësinë e COI](#).

- COI që përdoret në një vendim duhet të bazohet sa më shumë të jetë e mundur në burimet që janë të qasshme publikisht. Përdorimi i informacionit publik i shërben direkt standardit të cilësisë për

⁽³³⁾ EASO, *Metodologjia e Raportimit të Informacionit për Vendin e Origjinës*, qershor 2019.

transparencën dhe gjurmueshmërinë. Përveç kësaj, i shërben standardit të saktësisë dhe aktualitetit, duke u dhënë mundësi të tjerëve ta analizojnë informacionin dhe të bëjnë korrigjime dhe ndryshime. Në rast se përdoret një burim konfidencial ose anonim, ⁽³⁴⁾, duhet të verifikohet cilësia e burimit. Burimi duhet të vlerësohet kundrejt kriterëve për cilësinë, gjë e cila bën të mundur të caktohet pesha e informacionit për vendimin. Për shembull, duhet të vlerësoni operacionet/praninë/rolet e burimeve në fushën përkatëse, seriozitetin e investigimeve, reputacionin etj. Gjithashtu, është e rëndësishme të peshohet, krahasohet dhe verifikohet informacioni anonim në kontekstin e COI të tjera. Duhet të shmangët mbështetja vetëm të një burim anonim. Burimet anonime duhet të vlerësohen në varësi të shkallës me të cilën përputhen me COI të tjera të disponueshme. Nëse burimet anonime nuk përputhen me informacionin e mbetur, bëni kujdes. Në rastet ku konkluzionet përputhen me COI të tjera, burimet anonime shërbejnë për konfirmim ⁽³⁵⁾.

Për të vlerësuar informacionin, duhet të merrni COI **përkatëse, aktuale dhe të sakta** nga burime të besueshme. COI duhet të jetë sa më specifik të jetë e mundur dhe të jetë i përshtatshëm për situatën të cilës aplikuesi i referohet. Megjithatë, informacioni që lidhet me këndvështrimin e gjerë të kontekstit përkatës mund të jetë gjithashtu i dobishëm në varësi të faktit material që po vlerësoni. Shikoni shembullin e mëposhtëm.

Shembull nga rasti i Kolumbisë

Po vlerësoni një rast kolumbian, dhe në veçanti faktin material që ka lidhje me kërcënimet me të cilat aplikuesja përballët, ngaqë punon në një OJQ që merret me të drejtat e njeriut. Në kredibilitetin e jashtëm të këtij fakti material, duhet të vini te informacioni i vendimit jo vetëm OJQ-në në të cilën ka punuar aplikuesi, aktivitetin e saj dhe trajtimin me të cilin përballen anëtarët e saj, por gjithashtu edhe informacionin për gjendjen e OJQ-ve të ngjashme në Kolumbi. Këtu përfshihen pengesat dhe problemet me të cilat ata përballen, nëse anëtarët e tyre janë rregullisht objektiva të sulmit, nëse kanë ose jo mbështetjen e qeverisë a nëse kundërshtohen nga qeveria. Ky informacion mund të pasurohet me informacion rreth trajtimit me të cilin përballen mbrojtësit e të drejtave të njeriut në atë vend.

Mos harroni se **përkatësia dhe saktësia** e COI për çështjen janë më të rëndësishme se sasia e COI të mbledhura. Mos iu referoni COI që nuk ka lidhje me temën. Nuk është e nevojshme të përmendni vendimin tuaj në të gjitha raportet e COI që keni mbledhur gjatë procedurës. Referojuni vetëm atyre që kanë lidhje me çështjen.

Shembull nga rasti i Irakut

Gjatë vlerësimit të rastit të Irakut, keni në dispozicion COI për situatën e njerëzve Jazidij në Irak. Këtu përfshihet historia e ISIS, si raportet e organizatave ndërkombëtare për rrëmbimin e të rinjve Jazidij nga ISIS; raportet nga organizatat ndërkombëtare për situatën e grave të pamartuara në Irak; dhe raportet për situatën e sigurisë në Irak.

Kur përmendet COI në kredibilitetin e jashtëm të faktit material që ka lidhje me praninë dhe sjelljen e ISIS, ky COI duhet të përqendrohet te prania e ISIS në atë zonë në vitin 2014 dhe standardet e sjelljes kundrejt civilëve, dhe në veçanti kundrejt personave Jazidij, dhe më në veçanti të nënave të vetme Jazidij me fëmijë. Informacioni në lidhje me rekrutimin

⁽³⁴⁾ Për më shumë informacion, shiko Seksionin 1.3. **Koncepte të rëndësishme procedurale gjatë përdorimit të COI.**

⁽³⁵⁾ ECtHR, 28 qershor 2011, *Sufi dhe Elmi*, op. cit., fn. 5, para. 233.

e djemve Jazidij nga ISIS në atë zonë në vitin 2014 nuk është diçka që lidhet me këtë çështje. Megjithatë, nëse ky rekrutim ka lidhje edhe me gratë, ky informacion bëhet menjëherë me rëndësi dhe i nevojshëm për këtë çështje. COI për situatën e përgjithshme të sigurisë në Irak mund të jetë i dobishëm për t'u cituar për sa kohë mund të jetë i përshtatshëm për çështjen.

Pas identifikimit të COI përkatëse, është e rëndësishme të tregohet qartë lidhja mes COI dhe argumentit tuaj.

3.3.1.1. Situatat kur vlerësohet COI nën vlerësimin e kredibilitetit të jashtëm.

Kur përdorni COI për të vlerësuar faktet materiale, **mund të hasni situatat e mëposhtme.**

A. COI konfirmuese

Nëse COI i besueshëm mbështet pohimet e aplikuesit ose provat e tjera të paraqitura, atëherë mund të konsiderohet i qartë kredibiliteti i jashtëm i një fakti material të caktuar. Kjo nuk do të thotë medoemos se fakti material do të pranohet, pasi duhet të përcaktohet si kredibiliteti i brendshëm, ashtu edhe ai i jashtëm.

Shembull nga rasti i Sirisë

Në rastin e Sirisë, aplikuesi tha se u largua nga vendi për shkak të situatës së rrezikshme dhe shërbimit të detyrueshëm ushtarak, gjë që përputhet me COI të disponueshme.

Shiko më poshtë lidhjen mes COI dhe faktit material.

Aplikuesi do të rekrutohej në ushtri dhe do të detyrohej të luftonte kundër popullit të tij në një luftë civile. Kjo mbështetet nga disa raporte të ndryshme ⁽³⁶⁾ që tregojnë se shërbimi ushtarak në Siri është universal dhe i detyrueshëm për burrat nga mosha 18 deri në 42 vjeç, e madje deri në 54 vjeç. Shërbimi i detyrueshëm zgjat nga 18 deri në 21 muaj. Kjo zbatohet nga shteti, dhe burrat që janë rekrutuar gjatë periudhës që aplikuesi është larguar, ishin të detyruar të merrnin pjesë në luftë.

B. COI kontradiktore

• COI që bie në kundërshtim me pohimet e aplikuesit

COI që bie qartë në kundërshtim me faktet materiale të pretenduara janë një faktor i jashtëm negativ i kredibilitetit. Në rastet ku zbulohen mospërputhje me COI gjatë intervistës, duhet t'ia paraqitni këtë aplikuesit dhe t'i jepni mundësi të japë shpjegime, siç tregohet te pjesa më sipër. Megjithatë, në rastet ku mospërputhjet mes pohimeve të aplikuesit dhe COI zbulohen pas intervistës personale, duhet t'i përdorni me kujdes këto mospërputhje në zbulimet tuaja për kredibilitetin. Ndiqni praktikën kombëtare në rastin e mospërputhjeve pas intervistës midis pohimeve të aplikuesit dhe COI. Mund t'ju duhet ta thërrisni aplikuesin për të bërë një intervistë tjetër, ose mund t'ju duhet ta njoftoni aplikuesin që të ketë mundësi të

⁽³⁶⁾ Për shembull, burime përkatëse mund të gjenden këtu: EASO, *Raporti i COI: Siria – Vënia në shënjestër e personave*, mars 2020.

komentojë për provat e mbledhura në lidhje me çështjen dhe të japë shpjegime shtesë, ose ta informoni aplikuesin në ndonjë mënyrë tjetër. Në vendim, kur përdorni COI që bie në kundërshtim me pohimet e aplikuesit dhe me provat e tjera, vlerësimi i burimit duhet të paraqitet qartë. Në të njëjtën kohë, fakti material duhet të vlerësohet si duhet. Nuk mjafton të theksohet se ekziston një kontradiktë mes pohimeve dhe COI për të kundërshtuar një fakt material si një të tërë. Kontradikta duhet të lidhet me thelbin e çështjes së faktit material dhe duhet të peshohet me treguesit e tjerë të vërejtur të kredibilitetit, si të brendshëm ashtu edhe të jashtëm.

Shembull nga rasti i Kolumbisë i COI që bie në kundërshtim me pohimet e aplikueses

Aplikuesja pretendon se ka punuar në një OJQ të caktuar për disa vjet. Për sa i përket kësaj, mund të pritët në mënyrë të arsyeshme nga aplikuesja se ajo e njej strukturën organizative të OJQ-së. Megjithatë, informacioni rreth strukturës së zbuluar nga një sërë burimesh ndryshon nga pohimet e aplikueses. Ky është një zbulim negativ për kredibilitetin e jashtëm për vlerësimin e faktit material përkatës, pa nënkuptuar që fakti material do të hidhet poshtë vetëm nga kjo kontradiktë.

• COI kontradiktore që vijnë nga burime të ndryshme

Nëse keni zbuluar COI nga burime të ndryshme, një kontradiktor dhe tjetri që përputhet me pohimin e aplikuesit, duhet të mbani parasysh se COI duhet të shihet në mënyrë neutrale. Nuk mund t'i jepet një prioritet njërit burim vetëm ngaqë është më me leverdi që vlerësimi juaj të arrijë një rezultat ose konkluzion të caktuar. Në këtë situatë duhet të filloni me një vlerësim të një burimi të mirë për të përcaktuar se cili burim është më i besueshëm. Në të njëjtën kohë duhet të përpiqeni të gjeni burime të tjera për temën. Duhet **t'i shihni burimet me sy kritik** duke i analizuar përgjigjet ndaj pyetjeve për vlerësimin e burimit: **kush, çfarë, pse, si, kur** ⁽³⁷⁾. Për shembull, mos harroni të shqyrtoni se autorët zakonisht përqendrohen në tema të caktuara dhe kanë këndvështrim të kufizuar. Të gjitha aspektet e mësipërme duhet të merren parasysh kur peshohet COI dhe treguesit e kredibilitetit. Nëse fakti material mbetet i paqartë, duhet të zbatohet Neni 4(5) QD (i riformuluar) (parimi i dobisë së dyshimit) për të arritur një konkluzion nëse ky fakt pranohet ose jo. Nëse pesë kriteret e Nenit 4(5) QD (i riformuluar) zbatohen në mënyrë kumulative, duhet të aplikoni dobinë e dyshimit dhe ta pranoni faktin material. Megjithatë, konkluzionet tuaja duhet të bazohen tek ekuilibri i arsyeshëm i kriterëve të renditura të Nenit 4(5), duke marrë parasysh rrethanat individuale dhe kontekstuale të aplikuesit ⁽³⁸⁾.

Shembull nga rasti i Sirisë

Aplikuesi nga Siria tha se pas demonstratave të studentëve, autoritetet shtetërore filluan të arrestonin pjesëmarrësit. Ky informacion u mbështet nga punëtorët e OJQ-ve lokale, megjithatë binte në kundërshtim me artikujt në gazeta. Pas vlerësimit të burimit, ju e kuptoni se gazeta mbështetet nga autoritetet lokale, dhe për këtë arsye është e njëanshme.

⁽³⁷⁾ Për vlerësimin e burimit, ju lutemi shiko Seksionin 1.5. Rëndësia e vlerësimit të burimit.

⁽³⁸⁾ Për një analizë më të detajuar të aplikimit të dobisë së dyshimit, ju lutemi të shikoni EASO, *Udhëzues praktik: vlerësimi i provave*, mars 2015.

C. Mungesa e COI

Në disa raste nuk do të ketë asnjë COI të disponueshëm për vlerësimin e fakteve materiale të pohuara. Megjithatë, mungesa e COI nuk do të thotë medoemos se një ngjarje/person/çështje nuk ndodh ose nuk ekziston. Mungesa e COI mund të jetë, për shembull, për shkak të qasjes së kufizuar ndaj informacionit në vendin e origjinës, ose për shkak të shkallës së vogël dhe rëndësisë së vogël të ngjarjes. Prandaj, në vetvete, mungesa e COI nuk duhet të çojë patjetër në një zbulim të kredibilitetit negativ, por duhet të vlerësohet si duhet. Duhet të tregoni për kredibilitetin e jashtëm të faktit material mungesën e informacionit duke përmendur se keni bërë kërkime dhe se jeni konsultuar me burimet publike të disponueshme, por nuk keni gjetur asnjë informacion. Prandaj, duhet të mendoni aplikimin e Nenit 4(5) QD (i riformuluar) (parimi i dobisë së dyshimit ⁽³⁹⁾).

Shembull nga rasti i Kolumbisë

Nuk është gjetur asnjë informacion për OJQ-në ku ka punuar aplikantja. Mund të ketë shumë arsye për këtë, si për shembull fakti që OJQ-ja ishte e sapokrijuar ose kishte vetëm prezencë lokale. Vlerësimi juaj duhet të bazohet te konteksti dhe rrethanat e çështjes, si edhe te vlerësimi i fakteve të tjera materiale. Gjithashtu, duhet të kërkoni informacion në lidhje me praninë, aktivitetet dhe mënyrën se si trajtohen OJQ-të e tjera që merren me të drejtat e njeriut.

D. Burimi kryesor i vetëm

Nëse informacioni gjendet nga **një burim i vetëm**, duhet të vlerësohet konteksti i atij burimi, si për shembull nëse shteti dhe/ose konteksti është raportuar gjerësisht ose jo; ose fakti nëse burimi në fjalë është vendosur enkas për të dokumentuar informacionin në fjalë.

Duhet të tregoni faktin se ishte e mundur të gjendej vetëm një burim në vendimin tuaj. Burimi duhet të përshkruhet shkurtimisht dhe të shpjegohet konteksti, duke marrë parasysh elementët e mësipërm. Mos harroni të bëni një vlerësim të mirë të burimit kur ka dyshime për besueshmërinë e burimit ⁽⁴⁰⁾.

Mbani parasysh se nuk është e nevojshme që çdo aspekt personal i pretendimit të confirmohet nga COI përkatëse. Shpesh COI nuk është e fokusuar te aplikuesi i vetëm, por te konteksti i përgjithshëm dhe te situata në vend. Shikoni një shembull te f. 39 (aplikuesja nga Kolumbia).

⁽³⁹⁾ Kurdoherë që një fakt material i pohuar mbetet i paqartë, duhet të zbatohet Neni 4(5) QD (i riformuluar), i cili ka të bëjë me parimin e dobisë së dyshimit, me qëllim që të arrihet në një konkluzion më të qartë për faktin nëse ky fakt pranohet ose jo. Nëse pesë kriteret e Nenit 4(5) QD (i riformuluar) zbatohen në mënyrë kumulative, duhet të aplikoni dobinë e dyshimit dhe ta pranoni faktin material. Megjithatë, konkluzionet tuaja duhet të bazohen tek ekuilibri i arsyeshëm i kriterëve të renditura te Neni 4(5) QD (i riformuluar), duke marrë parasysh rrethanat individuale dhe kontekstuale të aplikuesit. Për një analizë më të detajuar të aplikimit të dobisë së dyshimit, ju lutemi të shikoni EASO, *Udhëzues praktik: vlerësimi i provave*, mars 2015.

⁽⁴⁰⁾ EASO, *Metodologjia e Raportimit të Informacionit për Vendin e Origjinës*, qershor 2019, f. 16.

3.3.1.2. Vlerësimi i dokumenteve

COI mund të shihet për të vlerësuar **dokumentet** përkatëse të paraqitura nga aplikuesi, me qëllim që të kontrollohet nëse lloji i caktuar i dokumentit është nxjerrë në vendin e origjinës ose në vendin e banimit të aplikuesit, dhe nëse procesi i nxjerrjes ishte në përputhje me COI. Përmbajtja, si edhe forma e dokumentit, duhet të jetë në përputhje me COI. Pajtueshmëria me COI është një nga kriteret që do t'ju ndihmojë të vlerësoni provat e siguruar nga aplikuesi ⁽⁴¹⁾. Një dokument që është nxjerrë në kundërshtim me praktikën e zakonshme në vendin e origjinës, do të përbënte sigurisht baza për eksplorime të mëtejshme për sa i përket vlerësimin të kredibilitetit.

Disa shtete kanë databaza të caktuara me shembuj të dokumenteve ekzistuese nga shtete të ndryshme. Kontrolloni disponueshmërinë e këtyre databazave në vendin tuaj. Ose mund të shikoni Regjistrin Publik Onlajn të Dokumenteve Autentike të Udhëtimeve dhe Identitetit (PRADO) ⁽⁴²⁾.

3.3.2. Vlerësimi i riskut

Pasi të përfundohet vlerësimi i kredibilitetit, do të vazhdoni me vlerësimin e riskut mbi bazën e të gjitha fakteve materiale të pranuar. Vlerësimi i riskut është analiza me vështrim tek e ardhmja për të vlerësuar nevojën për mbrojtje ndërkombëtare për aplikuesin në fjalë. Sheh rrezikun që mund të ekzistojnë në të ardhmen, pra mundësinë që të ndodhin ngjarje në të ardhmen, në bazë të fakteve të pranuar ⁽⁴³⁾ që keni në dorë në momentin që merret vendimi. Vlerësimi i riskut analizon rrezikun e ardhshëm të aplikuesit duke u bazuar te standardi përkatës i provës ⁽⁴⁴⁾.

Në rast se rreziku në të ardhmen vjen nga incidente që kanë ndodhur ose nga situata që kanë ekzistuar në të kaluarën, shumica e COI mund të jetë përdorur tashmë te vlerësimi i kredibilitetit të jashtëm të fakteve materiale. Mund t'ju duhet të theksoni pika nga ky informacion, të cilat janë siguruar tashmë te vlerësimi i kredibilitetit të jashtëm dhe/ose të jepni informacion shtesë për situatën aktuale që mund të lidhet me rrezikun ndaj aplikuesit në rast se kthehet te vendi i origjinës. Sasia dhe përmbajtja e këtij informacioni varet nga situata aktuale dhe nga sa ka ndryshuar situata që kur aplikuesi është larguar nga vendi i origjinës.

⁽⁴¹⁾ Për udhëzime më të detajuara se si të vlerësohen dokumentet, ju lutemi shikoni EASO, *Udhëzues praktik: vlerësimi i provave*, mars 2019.

⁽⁴²⁾ PRADO është një faqe shumëgjuhëshe me informacion për dokumente autentike të identitetit dhe udhëtimeve (gjithashtu edhe nga vendet e treta), i organizuar nga Sekretariati i Përgjithshëm i Këshillit të BE-së (GSC). Ajo përmban informacion për vlefshmërinë dhe për aspekte të tjera ligjore, si edhe përshkrime teknike (duke përfshirë disa prej veçorive më të rëndësishëm të sigurisë) së këtyre dokumenteve. Për më shumë informacion, mund të vizitoni PRADO [këtu](#).

⁽⁴³⁾ Neni 4(3)(a) QD (i riformular) tregon se të gjitha faktet përkatëse që lidhen me vendin e origjinës në momentin e marrjes së vendimit për aplikimin, përfshirë këtu ligjet dhe rregullat e vendit të origjinës dhe mënyra se si ato zbatohen janë mes elementëve që duhet të merren parasysh kur vlerësohet një pretendim.

⁽⁴⁴⁾ Standardi i provës i referohet limitit që duhet të arrihet në mënyrë që të ekzistojë rreziku që të ndodhë një ngjarje e caktuar. Standardi i aplikuar më shpesh i provës në vlerësimin e frikës së arsyeshme dhe të rrezikut real për dëmtrim fizik serioz është “shkalla e arsyeshme e gjasave”, i cili shpjegohet në EASO, *Udhëzues praktik për vlerësimin e provave*, mars 2015, f. 21.

Shembull nga rasti i Irakut

Aplikuesja ka frikë për jetën e saj dhe të fëmijëve të saj për shkak të pranisë së ISIS në zonën e saj dhe për shkak të keqtrajtimit të njerëzve Jazidi, dhe sidomos të grave Jazidi, duke marrë parasysh që ajo është një nënë e vetme. Le të marrim skenarin se gjatë vlerësimit të faktit material në lidhje me praninë e ISIS dhe të sjelljes së tij kundrejt njerëzve Jazidi, dhe në veçanti, të nënave të vetme, keni zbuluar COI që konfirmon se këta njerëz përballeshin me rreziqe ekstreme në vitin 2014 kur aplikuesja u largua nga vendi. Kur bëni vlerësimin e rrezikut për të ardhmen, duhet të kontrolloni nëse këto rreziqe ekzistojnë ende. Prandaj, duhet të gjeni informacione të përditësuara për situatën. Nëse informacioni konfirmon se situata nuk ka ndryshuar që prej vitit 2014, atëherë duhet ta lidhni informacionin për të kaluarën me zbulimet e reja dhe të peshoni rrezikun për të ardhmen. Megjithatë, nëse informacioni i ri tregon se situata në zonë ka ndryshuar dhe se ISIS nuk është më i pranishëm, mund të nxirrni përfundimin se aplikuesja nuk përballet më me këtë rrezik. Në rast të tillë, duhet t'i referoheni gjithë informacionit që tregon një ndryshim të qartë të situatës në zonë dhe të bëni një dallim mes situatës kur aplikuesja është larguar nga vendi dhe situatës aktuale kur vlerësoni rrezikun për të ardhmen.

Në hapin tjetër, duhet të vlerësoni rreziqet përkatëse në lidhje me karakteristikat dhe rrethanat individuale të aplikueses. Për këtë zbuloni informacion që tregon se nënat e vetme pa rrjete familjare përballeshin me shumë rreziqe në shoqëri. Këto rreziqe mund të mos arrijnë të njëjtin nivel dhune si në të kaluarën, të cilat lidheshin me ISIS, megjithatë duhet të vlerësoni rrezikun për të dhe fëmijët e saj për sa i përket trajtimit në shoqëri të personave me profile të ngjashme. Nga ana tjetër, nëse gjatë qëndrimit të saj në vendin tuaj aplikuesja është martuar me një aplikues tjetër nga e njëjta zonë në Irak, kjo do të ndikojë tek informacioni që duhet të merrni për të vlerësuar rrezikun në të ardhmen. Arsyeja për këtë është se në rast kthimi ajo do të jetë një grua e martuar me fëmijë. Nëse burri vjen nga një vend tjetër, për shembull nga Somalia, atëherë duhet të kërkoni informacion lidhur me mundësinë që gratë irakiane të sjellin një bashkëshort të huaj në Irak dhe të marrin leje qëndrimi për bashkëshortin, si edhe për trajtimin me të cilin përballeshin çiftet me raca të ndryshme në Irak.

Nga shembulli i mësipërm dhe nga skenarët e ndryshëm, është e dukshme që mund të ekzistojnë rreziqe në të ardhmen për aplikuesin të cilat nuk lidhen (vetëm) me ngjarjet që kanë ndodhur në të kaluarën, por lidhen edhe me ndryshimet në vendin e origjinës dhe/ose me situatën personale. Prandaj, duhet të studioni dhe të COI më aktuale, të marrë parasysh nën dritën e karakteristikave dhe rrethanave individuale të çështjes, me qëllim që të vlerësoni nëse ekziston ose jo një rrezik në të ardhmen për aplikuesin.

Brenda vlerësimit të rrezikut, duhet të vlerësoni gjithashtu disponueshmërinë e mundshme të mbrojtjes nga autoritetet në vendin e origjinës ose vendin e banimit të aplikueses, kur agjenti i përndjekjes nuk është faktor shteti. COI mund të jetë i domosdoshëm për të dalluar nëse shteti është në gjendje dhe është i gatshëm ta mbrojë aplikuesin. Kur shihni informacion në lidhje me disponueshmërinë e mbrojtjes nga autoritetet kombëtare, mund të përballeshin me skenarë të ndryshëm.

Shembull nga rasti i Kolumbisë

Mund të gjeni informacion se policia i refuzon të gjitha ankesat kundrejt Las Águilas Negras ose madje se ekzistojnë pjesëtarë të shumtë të policisë që bashkëpunojnë me organizatën. Kjo tregon qartë se policia i toleron e madje e i mbështet veprimet e Las Águilas Negras. Ky informacion do t'ju ndihmojë të konfirmoni se aplikuesja nuk mund të marrë mbrojtje nëse kthehet në vendin e saj të origjinës sepse autoritetet nuk janë të gatshme ta mbrojnë. Ose informacioni në lidhje me reagimin e autoriteteve mund të tregojë se policia përpiqet t'u ndihmojë njerëzve që kërkojnë mbrojtje, por nuk ka rezultate sepse nuk kanë fuqinë për ta ndaluar Las Águilas Negras, për shkak të lidhjeve të forta që ka organizata me politikanët. Ky informacion do t'ju ndihmojë të konfirmoni se autoritetet nuk janë në gjendje të sigurojnë mbrojtje për aplikuesen.

COI të përditësuara janë gjithashtu të domosdoshme kur vlerësoni rreziqet që lidhen me dëmtimin fizik serioz dhe me **zbatimin e Nenit 15 QD (i riformuluar)**, në veçanti:

- dënimi me vdekje, për Nenin 15(a);
- torturat ose trajtimi a ndëshkimi çnjerëzor a degradues, për Nenin 15(b);

dhe

- natyra e konfliktit;
- zonat e konfliktit; dhe
- niveli i dhunës, për Nenin 15(c)

Për këtë arsye, raportet për situatën e sigurisë në një vend ju japin mundësi të mblidhni informacione të përditësuara dhe të besueshme për situatën e sigurisë.

3.3.3. Mbrojtja e brendshme

Pasi të përcaktoni nevojat për mbrojtje, mund të jetë mirë të shqyrtoni disponueshmërinë e IPA. Përveç të gjitha informacioneve që keni mbledhur tashmë deri në këtë pikë, do t'ju duhet të kërkonit COI shtesë për të vlerësuar të mëposhtmet.

- A. Pjesa e vendit të origjinës e shqyrtuar për IPA është **e sigurt** për aplikuesen. Do t'ju duhet të mblidhni informacion për situatën e sigurisë dhe për aktorët e përndjekjes, fushën e ndikimit të tyre dhe aftësinë e tyre për të arritur, ndjekur dhe shënjestruar aplikuesin në vendin IPA të mundshëm. Në të njëjtën kohë duhet të kërkonit informacion për aktorët e mbrojtjes, aftësinë dhe gatishmërinë e aktorëve të mbrojtjes për të siguruar mbrojtje të efektshme dhe rezistente në vendin IPA të mundshëm, p.sh. informacion rreth aftësisë së qeverisë dhe forcave të rendit për të mbrojtur qytetarët dhe për të siguruar dhe ruajtur kontroll në vendin IPA të marrë në konsideratë, prezencën e policisë etj.
- B. Aplikuesi mund të **shkojë** në mënyrë të sigurt dhe të ligjshme në atë pjesë të vendit të origjinës të shqyrtuar për IPA. Do t'ju duhet informacion në lidhje me itinerarin e udhëtimit për të shkuar te

vendi i IPA nga vendi në të cilin është bërë aplikimi për mbrojtje ndërkombëtare, për kufizimet dhe pengesat e mundshme ligjore për hyrjen dhe qëndrimin, rreziqet e mundshme të rrugës për në destinacion (p.sh. pikat e kontrollit që do të hasen) etj.

- C. Në mënyrë të arsyeshme, mund të pritet që aplikuesja të vendoset në atë pjesë të vendit të origjinës të shqyrtuar për IPA. Për këtë duhet të garantohen në veçanti nevojat bazë, si ushqimi, siguria, strehimi, higjiena, kujdesi shëndetësor bazë dhe mundësia për të siguruar të ardhurat e jetesës ⁽⁴⁵⁾. Ndonjëherë, për këtë do t'ju duhet të gjeni informacion për mundësitë për të gjetur punë, për përqindjen e papunësisë, përqindjen e varfërisë, disponueshmërinë e ndihmave humanitare, institucionet mjekësore, disponueshmëria e banesave dhe e kontratave të qirasë, shërbimet sanitare, furnizimi me ujë etj.

Gjatë studimit tuaj, mos harroni të merrni parasysh rrethanat individuale të aplikueses, si mosha, gjinia, statusi familjar, gjendja shëndetësore, formimi social dhe arsimor, gjuha, identiteti gjinor, orientimi seksual etj. Për shembull, do t'ju duhet të kërkonit informacion për disponueshmërinë e shërbimit mjekësor të specializuar nëse aplikuesja ka një problem shëndetësor të caktuar; mundësitë për të gjetur punë për një person që i përket një grupi fetar minoritar, i cili mund të përballet me diskriminimin; dhe informacion rreth pasojave të mungesës së regjistrimit civil dhe dokumenteve në lidhje me garantimin e strehimit ose mjeteve të jetesës etj.

Mos harroni, në vlerësimin e IPA, barra e provës i kalon autoritetit përcaktues.

⁽⁴⁵⁾ Shikoni EASO, *Udhëzues praktik: Kualifikimi për mbrojtje ndërkombëtare*, prill 2018.

3.4. Referenca në vendim

Për të siguruar **transparentë dhe gjurmueshmëri**, duhet t'i referoheni dhe të citoni COI në mënyrë të **qartë** në vendimin tuaj, me qëllim që t'u jepni mundësi lexuesve ta shohin informacionin, në përputhje me parimin e **'barazisë së palëve'** (shiko [Seksionin 1.3. Koncepte të rëndësishme procedurale gjatë përdorimit të COI](#)). Çdo informacion duhet të jetë i **gjurmueshëm** deri te burimi i tij, duke përmendur të paktën autorin, titullin dhe datën e publikimit, për shembull:

- Médecins Sans Frontières, *Gati për të shpërthyer*, prill 2017, f. 18.

Për drejtim të mëtejshëm mbi referencën e burimit, mund t'i referoheni *EASO Udhëzues për shkrimin dhe referencimin për raportet e EASO për informacionet për vendin e origjinës (COI)* ⁽⁴⁶⁾ ose të ndiqni ligjet dhe praktikatat e vendit tuaj.

⁽⁴⁶⁾ EASO, *Udhëzues për shkrimin dhe referencimin për raportet e EASO për informacionet për vendin e origjinës (COI)*, qershor 2019.

4. Përrjashtimi

Nërkohë që theksi për këtë mjet shtrihet te temat që lidhen me përfshirjen, është e rëndësishme të dihet se COI shërben si funksion i rëndësishëm për të dalluar dhe ekzaminuar edhe rastet e përrjashtimit.

Është shumë e rëndësishme të bëhet dallimi i menjëhershëm i një rasti përrjashtimi të mundshëm gjatë procedurës së azilit. COI mund ta mbështetë këtë proces duke sinjalizuar aktivizuar specifike (p.sh. anëtarësimi i një enti të caktuar, lloji i aktivitetit ose natyrës së një akti) dhe profilet që mund të jenë të përrjashtueshme, të cilat kanë nevojë për ekzaminim të mëtejshëm. Përveç kësaj, COI mund të japë informacion për situatën e përgjithshme në një vend të caktuar origjine dhe për aktorët përkatës përgjegjës për kryerjen e akteve të përrjashtueshme, si shkeljet e rënda të të drejtave të njeriut dhe abuzimet dhe krimet e rënda që ata kryejnë.

Pasi të jetë dalluar një rast i mundshëm përrjashtimi, COI mund të ndihmojë ekzaminimin e përrjashtimit dhe në mënyrë më specifike vlerësimin e kredibilitetit të deklaratave të aplikuesve dhe të fakteve që lidhen me përrjashtimin.

Në kontekstin e vlerësimit të provave për qëllime përrjashtimi, ju lutemi të mbani parasysh se barra e provës i bie autoritetit përcaktues. Kjo është me përrjashtim të dy situatave ku barra e provës kalon nga shteti tek aplikuesi siç tregohet në *EASO Udhëzues praktik: përrjashtimi* ⁽⁴⁷⁾. Standardi i provës (“arsye serioze për t’u shqyrtuar”) është më i lartë se ai për vlerësimin e rrezikut gjatë ekzaminimit për mbrojtje ndërkombëtare (“shkalla e arsyeshme e gjasave”). Prandaj, informacioni që përdoret për të përrjashtuar aplikuesit për mbrojtje ndërkombëtare duhet të jetë i besueshëm dhe i saktë për të arritur standardin e provës.

Shpesh, informacioni që ka të bëjë me përfshirjen ka lidhje edhe me përrjashtimin, në veçanti informacioni për aktorët e përndjekjes dhe veprimet e përndjekjes. Megjithatë, një problem i zakonshëm gjatë studimit të COI për temat e përrjashtimit, është se disa pyetje janë të vështira për t’u dhënë përgjigje nëpërmjet studimit të burimeve të disponueshme publikisht, sidomos pyetjeve më të detajuara. Prandaj, është po ashtu e rëndësishme të keni pritshmëri të qartë se çfarë mund të gjejë ose mund të mos gjejë COI. Për shembull, zakonisht është e vështirë të gjendet informacion rreth zyrtarëve të nivelit të ulët. Përveç kësaj, ndonjëherë nuk ka COI të disponueshme për të identifikuar:

- nëse kanë ndodhur ose jo veprime të përrjashtueshme;
- nëse aplikuesi ka pasur rol ose jo në kryerjen e ndonjë prej këtyre veprimeve të përrjashtueshme, dhe nëse po, cili ishte roli/cilat ishin veprimet e tyre, ora dhe vendi kur kanë ndodhur veprimet;
- të gjithë elementët që lidhen me rrethanat, të cilat minojnë përgjegjësinë individuale ose aspektet e tjera përkatëse.

Kjo pjesë përmban një përmbledhje bazë të përdorimit të COI në rastet e mundshme të përrjashtimit. Për një prezantim më në thellësi të temës, shikoni udhëzuesin praktik të EASO mbi përrjashtimin ⁽⁴⁸⁾.

⁽⁴⁷⁾ Shikoni kapitullin 5 në EASO, *Udhëzues praktik: përrjashtimi*, janar 2017.

⁽⁴⁸⁾ EASO, *Udhëzues praktik: përrjashtimi*, janar 2017.

4.1. Identifikimi i elementëve që bëjnë të lindë nevoja për ekzaminim të përjashtimit

Treguesit e përfshirjes së mundshme në veprime të përjashtueshme mund të ndodhin tashmë gjatë fazës së regjistrimit dhe mund të shfaqen në çfarëdo kohe gjatë intervistës personale. Për t'u përgatitur për një skenar ku përjashtimi bëhet diçka me rëndësi gjatë intervistës, duhet të keni njohurinë kontekstuale për vendin në fjalë që të jeni në gjendje të dalloni aktivizuesit. Është e rëndësishme që të mblidhni COI mbi temat, si për shembull nëse ka konflikt të armatosur në vend ose në disa pjesë të vendit, nëse vendi i origjinës ka një regjim shtypës ose nëse ekzistojnë grupe të armatosura ose kriminale. Gjithashtu, është e rëndësishme të mblidhet COI për çdo shkëlqje të të drejtave të njeriut, abuzim dhe krim të rëndë me të cilat lidhet regjimi ose grupet e armatosura, dhe nëse ekzistojnë lidhje mes aplikuesit dhe profileve të aktorëve që dihet se janë të përfshirë në veprime të përjashtueshme. Ndërtimi i rrjedhës kronologjike me ndihmën e COI mund të jetë një mjet i dobishëm në rastet e përjashtimit. Kjo rrjedhë kronologjike e COI mund të përdoret për t'u përgatitur për një intervistë, për të vlerësuar nëse personi mund të jetë përfshirë në veprime të përjashtueshme në një moment të caktuar dhe në një vend të caktuar, ose për të kërkuar më shumë informacion nga aplikuesi për ngjarje të caktuara. Pas rrjedhave kronologjike të ngjarjeve, duhet t'u kushtoni gjithashtu vëmendje listave të profileve të aktorëve që dihet se kanë qenë të përfshirë në veprimet e përjashtueshme, si edhe treguesit që mund t'ju sinjalizojnë se aplikuesi mund t'i përkasë ndonjë prej profileve të renditura. Duke u përgatitur mirë për intervistën, do të keni njohurinë e nevojshme për të bërë pyetjet e duhura. Kjo mund t'ju japë gjithashtu informacion nga aplikuesi, i cili mund ta bëjë më të lehtë studimin e mëtejshëm.

Shembull nga rasti i Sirisë

Ky është një djalë që vjen nga një vend që ndodhet në luftë civile, ku dihet se kanë ndodhur krime kundër njerëzimit, krime luftime dhe ligësi të tjera në masë të madhe nga aktorë të ndryshëm. Përveç kësaj, sipas informacionit të përgjithshëm që është në dispozicion, ekzistojnë praktika për të rekrutuar me forcë të rinj ose ata kanë prirjen të bashkohen me grupe të ndryshme të armatosura të përfshira në konflikt, pasi nga kjo marrin ndihmë financiare ose lloje të tjera përfitimesh. Aplikuesi ka banuar në një zonë (Homs) ku kanë ndodhur demonstrata të dhunshme në kohën kur ai jetonte atje. Këta elementë janë tregues se përjashtimi mund të jetë një temë me rëndësi për t'u eksploruar.

Disa tema të COI që mund të eksploroni për t'u përgatitur për intervistën në këtë rast janë si më poshtë.

- Cilët aktorë (ushtarakë, grupe të armatosura, organizata terroriste etj.) janë përfshirë në masë të madhe të konflikti në Siri?
- Cilat grupe të armatosura kanë qenë në Homs, Hama dhe Sarmin gjatë periudhave të përmendura? Çfarë lloj organizatash janë ato? Çfarë objektivash kanë? Cili është *mënyra e operimit* të tyre? Si i rekrutojnë anëtarët e tyre?
- Kontrolli territorial: cili aktor ka kontrolluar vendet e përmendura dhe kur?
- Cilët ishin aktorët e përfshirë në demonstratat që ndodhën në Homs në vitin 2013 dhe cilat abuzime, shkëlqje të të drejtave të njeriut dhe krime të rënda kryen gjatë kësaj ngjarjeje.

Duke u përgatitur më përpara për intervistën, do të jeni në gjendje të bëni pyetje pasuese përkatëse dhe të dalloni mospërputhjet e mundshme mes historisë që tregon aplikuesi dhe COI gjatë intervistës. Nëse dalloni mospërputhje të tilla ose nëse ka boshllëqe në pohimet e aplikuesit, duhet t'i jepni atij mundësinë t'i shpjegojë. Nëse, për shembull, aplikuesi zbulon se ka qenë anëtar i një organizate tregon për ndonjë rrethanë tjetër që mund të jetë me rëndësi, sigurohuni që të merrni rrëfimin e aplikuesit. Pyesni për faktet që mund të konfirmohen ose mund të kundërshtohen nga COI pas studimit të mëtejshëm.

Këshillohet të pyesni për faktet që mund të ndiqen dhe t'i shënoni shprehje të tilla si gradat dhe nënrepartet në gjuhën e aplikuesit, dhe të merrni emrat e drejtuesve në zinxhirin e komandimit.

Shembull nga rasti i Sirisë

Duke u bazuar në njohuritë që burojnë nga COI, më poshtë janë renditur pyetje që mund t'i bëhen aplikuesit gjatë intervistës. Këto pyetje duhet të fillojnë me një pyetje të hapur lidhur me jetën e aplikuesit nën praninë e një al-Nusra Front dhe më pas të ngushtohen kur përqendroheni te një temë specifike.

1. Për sa kohë keni jetuar në zonën e Sarmin?
2. A jeni në dijeni se kush ka qenë në kontroll të Sarmin, ndërsa ju rritit atje?

Aplikuesi përgjigjet se ishte al-Nusra Front në atë kohë.

3. Si ishte jeta juaj nën praninë e al-Nusra Front në zonë?
4. A kishit ju/familja juaj probleme me anëtarët e al-Nusra Front ndërsa jetonit në Sarmin?

Aplikuesi përgjigjet se ishin përpjekur që ta rekrutonin, por ai nuk pranoi të bashkohej me grupin sepse nuk ishte dakord me ideologjinë e tyre. Ata nuk i janë afruar dhe nuk ka pasur probleme të tjera me ta pas kësaj ngjarjeje. Pjesëtarët e tij të familjes nuk kanë pasur probleme me al-Nusra. Megjithatë, sipas informacionit tonë, al-Nusra është përfshirë në rekrutimin me forcë dhe i ka konsideruar personat që nuk kanë pranuar të marrin pjesë si kundërshtarë në atë kohë, dhe ata/pjesëtarët e tyre të familjes ishin objekt i dhunës. Përveç kësaj, informacioni tregon se e vetmja mënyrë si një burrë i moshës për luftë mund të jetonte në zonën e Sarmin në atë kohë pa hasur asnjë problem me al-Nusra ishte që të bashkohej me grupin.

Një pyetje pasuese mund të jetë:

5. Si e shpjgoni se në rastin tuaj, al-Nusra nuk ka marrë asnjë masë kundrejt jush apo familjes suaj pasi keni refuzuar të bashkoheni me ta, dhe keni qenë në gjendje të jetonit në paqe atje?

4.2. Eksplorimi i mëtejshëm i treguesve të identifikuar të përjashtimit

Nëse gjatë intervistës shfaqen tregues të përfshirjes së mundshme në veprime të përjashtueshme, duhet të bëni studim të mëtejshëm COI ose të kontaktoni njësinë tuaj COI për të eksploruar dhe për të vlerësuar treguesit e përjashtimit. Nëse nevojitet informacion i mëtejshëm, mund t'ju duhet të bëni një intervistë të dytë që përqendrohet te përjashtimi, përveç nëse ia referoni çështjes një njësie/eksperti kombëtar të posaçëm që merret me rastet e përjashtimit. Referimi te një njësi ose ekspert tjetër varet nga praktika kombëtare dhe/ose nga rrethanat e caktuara të çështjes në fjalë.

Në këtë fazë duhet të jeni në gjendje t'i ngushtoni temat përkatëse për studim të mëtejshëm.

Shembull nga rasti i Sirisë

Për ta ilustruar, le të themi që aplikuesi e ka pranuar shoqërimin me al-Nusra Front. Më poshtë gjenden disa shembuj të temave që mund të eksploroehen nëpërmjet COI.

- Cilat janë objektivat e al-Nusra Front?
- Cilat janë metodat e tyre të rekrutimit?
- Çfarë lloj metodash përdor al-Nusra Front kur përfshihet në luftë ose kur përballet me civilët?
- Kush është objektivi i al-Nusra Front? A janë civilët objektivi i tyre? Me cilat metoda dhe deri në ç'masë?
- A është e mundur që grupi dhe/ose komanduesit e grupit të lidhen me krime ose akte specifike? Kur kanë ndodhur këto akte?
- A njihet al-Nusra Front me emra të tjerë?

Natyrë e organizatës dhe përgjegjësia e strukturës së komandimit brenda grupit është një aspekt i rëndësishëm që duhet të ekzaminohet në rastet e përjashtimit. Për të përcaktuar nëse një aplikues mund të ketë hasur përgjegjësi individuale për veprime të përjashtueshme, ose për të kuptuar nëse mund të jetë detyruar që të silllet në ndonjë mënyrë të caktuar, studimi i COI mund të drejtohet drejt informacionit për këtë temë. COI mund të jetë i dobishëm duke dhënë informacion kontekstual rreth një grupi, që mund të ndihmojë për të vlerësuar nivelin e përgjegjësisë individuale të një aplikuesi (njohuria, qëllimi dhe veprimet), si edhe besueshmërinë e mundshme të mbrojtjeve (detyrimi ose vetëmbrojtja). Kjo përfshin bërjen e studimit të COI për kontekstin e një grupi, mënyra se si njerëzit bashkohen në të, si mbështetin ose si marrin pjesë në aktivitete ose si largohen nga një grup që është përfshirë në veprime të përjashtueshme. Më poshtë tregohen disa shembuj të pyetjeve përkatëse të studimit që mund të formulohen lidhur me përgjegjësinë individuale për këtë temë.

Shembull nga rasti i Sirisë

- Çfarë është struktura e komandës territoriale e al-Nusra Front? Për shembull, a ka çdo lagje/fshat/rreth/provincë etj. degën dhe strukturën e saj?
- A ka hierarki qendrore që jep urdhra apo komanduesit në nivel lokal i bëjnë gjërat sipas kokës së tyre?
- Cila është struktura hierarkike e organizatës?
- Cilat janë përgjegjësitë e një personi në secilën gradë në organizatë?
- A jep grupi urdhra për t'i detyruar anëtarët që të kryejnë krime ose veprimtari të caktuara?
- Kush i jep urdhrat dhe si jepen ato (p.sh. me mesazh, personalisht me gojë, me shkrim etj.)?

Në veçanti për përgjegjësinë e komandës, do të jetë e nevojshme që të mblidhni informacion për rolin dhe pozicionin e aplikuesit brenda grupit, duke përfshirë faktin nëse ka pasur ose jo pozicion si komandues. Disa shembuj të pyetjeve përkatëse të studimit në lidhje me përgjegjësinë individuale të komandimit, të cilat mund të formulohen për këtë temë, janë:

Shembull nga rasti i Sirisë

- Cilat krime janë kryer nga anëtarët e grupit?
- Kush i ka kryer në të vërtetë krimet (nëse ishte dhënë urdhër për to apo jo)?
- Cilat masa janë marrë, nëse janë marrë, për të parandaluar krimet dhe/ose për t'u siguruar që këto krime të mos ndodhin përsëri në të ardhmen?

Përgjegjësia e komandës është sigurisht vetëm një prej temave me rëndësi për të vlerësuar **përgjegjësinë individuale**. Përveç kësaj, COI nuk mund të shërbejë asnjëherë si prova e vetme e përgjegjësive individuale. Për më shumë informacion, shikoni udhëzuesin praktik të EASO për përjashtimin ⁽⁴⁹⁾.

⁽⁴⁹⁾ EASO, *Udhëzues praktik: përjashtimi*, janar 2017.

5. Studimi i COI dhe burimet e COI

5.1. Llojet e ndryshme të burimeve të COI

Shumica e informacionit që përdorni për të vlerësuar deklaratat e një aplikuesi dhe nevojën e tij për mbrojtje ndërkombëtare mund të gjenden te llojet e ndryshme të burimeve, si librat, burimet në internet dhe burimet me gojë. Të tjerë i klasifikojnë burimet sipas autorit ose i ndajnë mes burimeve të përgjithshme ose të specializuara të COI.

5.1.1. Databazat dhe portalet e COI

Databazat dhe portalet nuk janë burime në vetvete, por ato sigurojnë qasje në burimet dhe japin mundësi që të merret informacion. Databaza/portalet e COI japin informacion që është mjaft i përshtatshëm për të vlerësuar aplikimet për mbrojtje ndërkombëtare për shkak të shtrirjes dhe fokusit të tyre. Zakonisht databazat përmbajnë informacion nga burime të ndryshme rreth shteteve dhe temave të ndryshme. Megjithatë, asnjë databazë nuk mund të jetë e plotë, ndaj nuk duhet të mbështeteni vetëm te një databazë. Po kështu, është e rëndësishme të mos harroni se informacioni që do të gjeni atje të jetë zgjedhur paraprakisht. Portalet e COI aplikojnë kritere për cilësinë e COI për t'i zgjedhur paraprakisht burimet që japin në platformat e tyre, të cilat mund të ndryshojnë në varësi të burimeve që përfshihen, kritereve për cilësinë, shtrirjes së temave dhe gjuhëve që ofrohen.

Databazat kombëtare të COI. Shumë autoritete të azilimit kanë databazat e tyre për COI, të cilat mund të aksesohen nga brenda ose nga jashtë. Raportet e COI të nxjerra nga njësi të ndryshme COI evropiane mund të gjenden gjithashtu përgjithësisht në [EASO COI Portal](#).

Shembuj të databazave dhe portaleve të COI

EASO COI portal. Ai përmban raporte dhe përgjigje të pyetjeve të publikuara nga EASO dhe nga departamentet e COI të vendeve BE+. Mund të gjendet në: <https://coi.easo.europa.eu>.

Ecoi.net. Databaza e COI e ACCORD (departamenti i COI i Kryqit të Kuq Austriak). Ndërfaqja është e disponueshme në anglishte dhe në gjermanishte, dhe shumica e informacionit të disponueshëm është në anglishte. Është një prej databazave COI më të mëdha në dispozicion dhe përmban informacion nga një gamë e gjerë burimesh dhe nga një gamë e gjerë gjuhësh. Mund të gjendet në: www.ecoi.net.

Refworld: Databazë që operohet nga UNHCR e cila përmban COI të publikuara deri në dhjetor 2018. Në janar të vitit 2019, UNHCR nisi një partneritet me ACCORD dhe pranoi ecoi.net si databazën kryesore të COI. Fokusi i ri i Refworld është politika, çështja ligjore nga gjykatat kombëtare, rajonale dhe ndërkombëtare dhe legjislacioni kombëtar. Mund të gjendet në: www.refworld.org.

ReliefWeb: Databaza e operuar nga Zyra e OKB-së për Koordinimin e Çështjeve Humanitare. Ndryshe nga databazat e renditura, ReliefWeb nuk ka si synim të shërbejë kryesisht si databazë e COI. Ajo ka si synim të mbështetë kryesisht aktorët e ndihmave humanitare, por shpesh përditësohet me raporte nga organet, për shembull, nga agjencitë e OKB-së, të cilat mund të jenë të dobishme në studimin e COI. Gjithashtu, përmban harta dhe informacione grafike të tjera të dobishme. Mund të gjendet në: <https://reliefweb.int>.

Ju lutemi të mos harroni se çdo burim ka mandatin dhe/ose misionin e tij, dhe se nuk ka hierarki të përgjithshme të burimeve. Dobia dhe autoriteti i secilit burim varet nga pyetja së cilës duhet t'i përgjigjeni – çdo burim duhet të vlerësohet më vete, dhe konkluzionet për besueshmërinë e burimit duhet të nxirren vetëm pasi të jetë bërë një vlerësim i plotë i burimit.

Në varësi të pyetjes së studimit tuaj, zakonisht disa lloje burimesh janë më të përshtatshme se disa të tjera. Gjithashtu, ato mund të kenë disa avantazhe dhe disavantazhe në vetvete.

5.1.2. Burimet e përgjithshme të COI kundrejt burimeve të specializuara të COI

Burimet e përgjithshme të COI japin informacion të përgjithshëm për vendet e origjinës dhe mund të japin një përmbledhje të mirë të situatës në vend. Megjithatë, nëse ju duhet njohuri më e thellë për një temë të caktuar, mund të jetë e nevojshme të konsultoheni me burime të specializuara, pasi ato mund të kenë fokus rajonal ose kombëtar, ose një fokus tematike të caktuar. Disa shembuj të burimeve të specializuara që kanë një mandat tematik janë The International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association, një OJQ e fokusuar te çështjet LGBTI; dhe Internal Displacement Monitoring Centre, një OJQ ndërkombëtare të fokusuar te situata e personave që janë zhvendosur brenda vendit.

OKB ka disa agjenci të specializuara, që japin raporte për tema të ndryshme. Disa shembuj të zyrës së OKB-së për Koordinimin e Çështjeve Humanitare dhe Zyrës së Komisarit të Lartë të Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Njeriut që fokusohen te aspektet humanitare dhe të drejtat e njeriut. Disa shembuj të burimeve të specializuara me mandat rajonal janë Komisioni Ndër-Amerikan mbi të Drejtat e Njeriut (IACHR), i cili fokusohet te Amerikat, dhe Rrjeti i Analistëve të Afganistanit, një organizatë kërkimore e fokusuar në Afganistan. Në rastin e IACHR, ka gjithashtu një mandat tematik, i cili përqendrohet te të drejtat e njeriut. Kjo nuk është diçka e pazakontë, për shembull shumë agjenci kanë degë rajonale me mandat rajonal specifik dhe me faqet e tyre të internetit. OKB ka gjithashtu misione të veçanta në disa vende. Shpesh këto misione prodhojnë shumë informacione specifike për vendin. Disa shembuj të vendeve që aktualisht kanë misione të OKB-së janë Afganistani dhe Somalia. Ato kanë prirjen të raportojnë për probleme të ndryshme që lidhen me të drejtat e njeriut.

Llojet e burimeve të përdorura më shpesh mund të klasifikohen si më poshtë

• Organizatat ndërkombëtare dhe ndërqeveritare (ONQ-të)

Këto organizata, si UNHCR, Këshilli i Sigurimit i OKB-së, institucionet evropiane dhe të BE-së, si Këshilli i Evropës, Parlamenti Evropian, EASO, Sindikata Afrikane dhe Komuniteti Ekonomik i Shteteve të Afrikës Perëndimore, publikojnë raporte periodike, letra pozicioni për disa situata të caktuara, zbulime të raportuesve specialë ose të ekspertëve për të drejtat e njeriut, raporte të vëzhguesve të zgjedhjeve dhe letra pozicioni për shumë vende origjine, informacione të përgjithshme dhe shumë më tepër për shumë vende origjine.

Këto burime kanë avantazhin e një mandati ndërkombëtar ose rajonal, i cili krijon një bazë për ekspertizën dhe u jep atyre qasje në informacion për praktika të caktuara për të drejtat e njeriut. Megjithatë, disa prej tyre mund të mos lejohen që t'i bëjnë investigimet vetë menjëherë, ose mund të mos lejohen fare që të hyjnë në një vend ose rajon. Shpesh këta trupa mbledhin informacion në mënyrë konfidenciale. Mbani parasysh faktin nëse një dokument është nxjerrë nga një organ politik (i përbërë nga delegatë të qeverisë) ose nga një organ monitorimi (i përbërë nga ekspertë dhe anëtarë të pavarur), pasi kjo mund të ndikojë te saktësia dhe besueshmëria e informacionit. Zakonisht, ONQ-të janë burime të besueshme kur studiohen çështjet e të drejtave të njeriut dhe gjëra të ngjashme.

Shembuj të ONQ-ve ⁽⁵⁰⁾

Këshilli i Evropës. I disponueshëm në: <http://www.coe.org>.

Në veçanti, raportet nga Komisari për të Drejtat e Njeriut, i cili gjendet në <https://www.coe.int/en/web/commissioner>; raportet nga Komiteti Evropian për Parandalimin e Torturimit dhe Trajtimit Çnjerëzor ose Degradues ose Ndëshkimit, i cili gjendet në: <http://www.coe.int/en/web/cpt/home>; dhe raportet nga Veprimet kundrejt Trafikimit të Qenieve Njerëzore <http://www.coe.int/en/web/anti-human-trafficking>.

EASO. Raportet e COI për vende të ndryshme origjine. Mund të gjendet në: <https://www.easo.europa.eu/information-analysis/country-origin-information/country-reports>.

Këshilli i të drejtave të njeriut. Për shembull, raportet dhe rezolutat vjetore. Mund të gjendet në: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/Pages/Documents.aspx>

Operacionet e Paqes të Kombeve të Bashkuara. Informacion rreth misioneve të OKB-së për ruajtjen e paqes. Mund të gjendet në: <http://www.unmissions.org>

Zyra e Kombeve të Bashkuara për Koordinimin e Çështjeve Humanitare: dokumente politikash analitike për të dhënat dhe trendet humanitare, si edhe publikime tematike që mbulojnë informacion për çështjet e rëndësishme humanitare, p.sh. mbrojtja e civilëve dhe qasjes humanitare. Mund të gjendet në: <http://www.unocha.org>

Zyra e Komisarit të Lartë për të Drejtat e Njeriut: publikimet mbi një sërë temash në lidhje me të drejtat e njeriut. Mund të gjendet në: <http://www.ohchr.org/EN/pages/home.aspx>

Këshilli i Sigurisë i OKB-së: përmban raporte të Sekretarit-Gjeneralit, raporte vjetore, raporte të Misioneve të Këshillit të Sigurisë etj. Mund të gjendet në <http://www.un.org/en/sc/documents>

E përditshmja e OKB-së, dokumente nga Asambleja e Përgjithshme, Këshilli i Sigurisë, Këshilli për të Drejtat e Njeriut, Këshilli Ekonomik dhe Social etj. Mund të gjendet në: <https://www.un.org/en/sections/general/documents/index.html>

Unicef: një burim informacioni për situatën e fëmijëve anembanë botës, duke publikuar të dhëna statistikore dhe publikime për tema të ndryshme. Mund të gjendet në: <http://www.unicef.org/>

Programi i Zhvillimit i Kombeve të Bashkuara: publikimi i raporteve vjetore. Mund të gjendet në: <http://www.undp.org>

Enti i Kombeve të Bashkuara për Barazinë Gjinore dhe Fuqizimin e Grave: siguron një librari dixhitale me publikime për tema që kanë lidhje me barazinë gjinore, fuqizimin e grave, si edhe raporte vjetore, monitorimi dhe progresi. Mund të gjendet në: <http://www.unwomen.org/en>

Komisari i Lartë i Kombeve të Bashkuara për Refugjatët: publikimi i të dhënave statistikore dhe lajmeve që kanë të bëjnë me refugjatët, zhvendosjen me forcë, pashtetësinë dhe i temave të tjera përkatëse. Mund të gjendet në: <http://www.unhcr.org>

Agjencia e Lehtësimit dhe Veprave e Kombeve të Bashkuara për Refugjatët e Palestinës: një agjenci lehtësimi dhe e zhvillimit të njeriut, e cila publikon raporte për tema të ndryshme që lidhen me Palestinën. Mund të gjendet në: <http://www.unrwa.org>

⁽⁵⁰⁾ EASO, *Udhëzues për praktikën gjyqësore për informacionin për vendin e origjinës*, 2018, f. 38.

Sekretari Gjeneral i Kombeve të Bashkuara: përfshin databazë dokumentesh dhe publikimesh, raporte, si raporte për situatën në vendet e origjinës, letra dhe shënime verbale, traktate dhe marrëveshje, rezoluta dhe vendime draft. Mund të gjendet në: <http://www.un.org/sg>

• Burimet qeveritare dhe shtetërore

Institucione të ndryshme publikojnë lloje të ndryshme të produkteve të COI sipas situatës në shumë vende origjine. Disa prej këtyre vendeve publikojnë një përzierje politikash dhe materialesh COI. Në veçanti, disa institucione japin gjithashtu përgjigje ndaj pyetjeve dhe raporte misioni duke zbuluar fakte.

Nëse doni të vlerësoni një burim qeveritar, mbani parasysh nëse është qeveria e vendit në fjalë ose nëse është qeveri e huaj. Merrni parasysh rekordin e të drejtave të njeriut të asaj qeverie, marrëdhënien mes shteteve në fjalë dhe konsideratat e tjera që mund të ndikojnë te cilësia dhe besueshmëria e informacionit. Shteti i vendit të origjinës mund të jetë një burim i mirë për temat, si ligjet për shtetasit ose nxjerrja e dokumenteve të identitetit, por mund të jetë i ndikuar nga çështje të tilla si, të drejtat e njeriut.

Shembuj të burimeve qeveritare dhe shtetërore ⁽⁵¹⁾

Shtetet BE+ (Produkte COI që mund të aksesohen nga [EASO COI Portal](#))

- Danimarkë: Divizioni i Informacionit për Vendin e Origjinës i Shërbimit të Emigracionit
- Francë: Divizioni i Informacionit, Dokumentimit dhe Studimit i Zyrës Franceze për Refugjatët dhe Personat pa Shtet dhe Qendra për Studimin dhe Dokumentimin e Gjykatës Kombëtare të Azilit.
- Gjermani: Sistemi i Informacionit për Vendin e Origjinës (COI) i Zyrës Federale Gjermane për Emigracionin dhe Refugjatët – MILO.
- Holandë: the Ambtsberichten.
- Norvegji: Qendra Norvegjeze e Informacionit për Vendin e Origjinës – Landinfo.
- Sudei: Agjencia Suedeze e Emigracionit.

Të tjera (Produktet COI mund të shihen nga [ecoi.net](#))

- Kanada: Bordi i Emigracionit dhe Refugjatëve i Kanadasë.
- Mbretëria e Bashkuar: Home Office – Politika e vendit dhe shënime informative.
- Shtetet e Bashkuara: Departamenti i Shtetit.

• Burimet joqeveritare

Disa OJQ që operojnë ndërkombëtarisht, publikojnë raporte dhe letra për situata të caktuara për shumë vende origjine (p.sh. Amnesty International, Human Rights Watch). Disa OJQ të tjera operojnë në nivel kombëtar ose lokal dhe publikojnë raporte për situata të caktuara në vendin e tyre (p.sh. Këshilli Etiopas për të Drejtat e Njeriut, Girls Power Initiative në Benin Siti). Disa OJQ (si Këshilli Zvicëran për Refugjatët) japin përgjigje ndaj pyetjeve dhe raporte për misionet e zbulimit të fakteve, të cilat janë të disponueshme publikisht.

⁽⁵¹⁾ EASO, *Udhëzues për praktikën gjyqësore për informacionin për vendin e origjinës*, 2018, f. 38.

Besueshmëria dhe saktësia e raporteve nga OJQ-të varet kryesisht nga metodologjia e tyre për mbledhjen e informacionit, po njëjloj si OJQ-të e mëdha për të drejtat e njeriut që përkrahin më gjerësisht respektin për të drejtat e njeriut. OJQ-të që përfaqësojnë interesat e një grupi të caktuar - etnik, fetar ose gjinor - ndonjëherë mund të jetë e vështirë të vlerësohen, dhe ato mund të përmbajnë informacion të ngjyruar nga fokusi ose mandati i tyre i caktuar. Këto mund të jenë më pak të besueshme se OJQ-të që raportojnë gjerësisht mbi një numër çështjesh për të drejtat e njeriut dhe rajonesh, ndaj ia vlen që këto burime të vlerësohen me kujdes. Kur merret parasysh se ndonjëherë mund të jetë e vështirë të vlerësohet besueshmëria, ky lloj burimi ndonjëherë është shumë i specializuar në tema që mund të mos mbulohen mirë nga burime të tjera.

Shembuj të burimeve joqeveritare

Atlasi i Torturës. Një projekt nga Instituti i të Drejtave të Njeriut Ludwig Boltzmann, kjo faqe interneti jep një përmbledhje të situatës së torturave dhe keqtrajttimeve anembanë botës. Mund të gjendet në: <https://www.atlas-of-torture.org/>

Amnesty International. Jep dokumente për vende të caktuara. Mund të gjendet në: <https://www.amnesty.org/en/>

Indeksi i Transformimit Bertelsmann Stiftung. Jep raporte për zhvillimin e demokracisë, ekonomisë dhe politikës në vendet në zhvillim dhe transformim. Mund të gjendet në: <https://www.bti-project.org/en/home/>

Freedom House. Jep raporte periodike për të drejtat dhe liritë politike, për kombet në periudhë tranzicioni dhe për çështje të tjera të veçanta. Mund të gjendet në: <https://freedomhouse.org/reports>

Human Rights Watch. Jep raporte për çështje të ndryshme. Mund të gjendet në: <http://www.hrw.org/publications>

Qendra e Monitorimit të Zhvendosjes Brenda Vendet. Përqendrohet te zhvendosja brenda vendit dhe jep profilet e vendeve, raporte botërore dhe një databazë për temën. Mund të gjendet në: <http://www.internal-displacement.org/>

Grupi i Krizës Ndërkombëtare. Jep analiza të detajuara dhe këshilla politike lidhur me konfliktet dhe situatat e konflikteve të mundshme anembanë botës. Mund të gjendet në: <https://www.crisisgroup.org/latest-updates/reports-and-briefings>

Federata Ndërkombëtare e të Drejtave të Njeriut Përfshin 184 organizata nga 112 vende dhe demaskon shkeljet e të drejtave të njeriut. Mund të gjendet në: <http://www.fidh.org/en/>

Shoqata Ndërkombëtare e Lesbikeve, Gejve, Biseksualeve, Transgjinjorëve dhe Ndërseksualëve. Jep informacion për situatën ligjore dhe shoqërore të personave LGBTI në shumë shtete. Mund të gjendet në: <https://ilga.org/>

Raportues Pa Kufij. Kjo është një OJQ e pavarur me status konsultues në Kombet e Bashkuara, Unesco, Këshilli i Evropës dhe Organisation Internationale de la Francophonie. Ajo jep komunikata për shtyp dhe raporte rreth gjendjes së lirisë së informacionit anembanë botës dhe mënyra se si shkelet ajo. Mund të gjendet në: <https://rsf.org/en>

Këshilli Zviceran për Refugjatët. Kjo OJQ zvicerane publikon raporte tematike COI, kryesisht në gjermanishte dhe në frëngjishte. Mund të gjendet në: <https://www.refugeecouncil.ch/countries-of-origin.html>

Organizata Botërore Kundër Torturës. Publikon raporte të fokusuar te situata e mbrojtësve të të drejtave të njeriut, dhe së bashku me Federatën Ndërkombëtare të të Drejtave të Njeriut, raport vjetër të Observatorit për Mbrojtjen e Mbrojtësve të të Drejtave të Njeriut. Mund të gjendet në: <https://www.omct.org/>

- **Burimet mediatike**

Burimet mediatike mund të jenë mes burimeve më të rëndësishme për përditësimet e përditshme në lidhje me situatat në vendet e origjinës, në lidhje me ngjarje dhe etapa të caktuara. Burimet mediatike ndërkombëtare dhe kombëtare (p.sh. kompanitë mediatike ndërkombëtare si BBC, Reuters, Agence France Presse, Al Jazeera) shpesh publikojnë lajme të përditshme për vendet e origjinës. Burimet mediatike mund të jenë të dobishme kur bëni studime për ngjarje shumë specifike ose ngjarje të lokalizuara për të marrë një përmbledhje kronologjike të ngjarjeve.

Zakonisht, shumica e burimeve mediatike ndërkombëtare ndjekin direktiva të rrepta editoriale metodologjike dhe profesionale për raportimin. Megjithatë, mund të mos japin gjithnjë detaje në nivel lokal.

Shpesh burimet mediatike lokale kanë më shumë informacion rreth ngjarjeve lokale, por besueshmëria e tyre mund të jetë më e vështirë të vlerësohet dhe ato mund të mos kenë metodologji të rrepta, ndaj duhet të vlerësohen me kujdes. Vini re gjithashtu se shpesh burimet mediatike zotërohen nga shteti (p.sh. Xinhua, TASS) ose kanë lidhje të dukshme ose të fshehura me palë politike ose aktorë në një konflikt, dhe prandaj duhet të vlerësohen gjithnjë me kujdes. Ndonjëherë aktorët në konflikt mund të ushtrojnë kontroll te agjencia e tyre e lajmeve (Voice of Jihad of the Taliban, ISIS etj.). Këto duhet të lexohen me kujdes të veçantë dhe të krahasohen gjithnjë me raportime nga të tjerë.

Shembuj të burimeve mediatike

Për linqet e medieve lokale, shikoni profilet e vendeve të siguruara nga BBC, me kanalet mediatike dhe të lidhura aty ku është e mundur.

- **Organet legjislative dhe administrative (në vendet e origjinës)**

Këto mund të përfshijnë parlamentet ose ministritë e vendeve të origjinës. Ato prodhojnë dhe publikojnë tekste të ligjeve dhe rregullave kombëtare, si kodin penal ose ligjet për kombësinë, të cilat mund të jenë të dobishme kur bëhen studime COI.

- **Grupet e ekspertëve dhe burimet akademike**

Këto janë burime të lidhura me grupe ekspertësh, universitete ose kolegje, dhe ato prodhojnë raporte analitike dhe studimi në lidhje me fushën me interes dhe ekspertizën specifike. Megjithatë, qasja mund të jetë e kufizuar vetëm në disa publikime.

Nevojitet shqyrtimi dhe kujdesi kur përdoren artikuj akademikë “të hapur” që janë të disponueshëm në internet, pasi metodologjia e përdorur për to mund të mos jetë gjithnjë me cilësi të lartë. Vlerësoni gjithnjë reputacionin e autorit dhe metodologjitë e përdorura.

Shembuj të burimeve akademike

Chatham House. Një institucion politik, i njohur gjithashtu si Royal Institute of International Affairs, analizon çështjet madhore ndërkombëtare dhe çështjeve aktuale, si edhe mundësitë e sfidat globale, rajonale dhe specifike për vendin. Mund të gjendet në: <https://www.chathamhouse.org/>

Grupi i Krizës Ndërkombëtare. Një grup ekspertësh që bën studim dhe analiza mbi krizat botërore. Mund të gjendet në: <https://www.crisisgroup.org/>

London School of Economics. Një universitet i shkencave sociale, i cili kryen studime për tema të ndryshme. Mund të gjendet në: <http://www.lse.ac.uk/>

• Mediat sociale

Mediat sociale janë zakonisht platforma interneti për materiale të gjeneruara nga përdoruesi. Ato thjesht ofrojnë qasje në publikime, artikuj, komente ose materiale vizuale të prodhuara nga një sërë njerëzish dhe institucionesh. Disa shembuj të mediave sociale janë faqet e rrjeteve sociale (Facebook, LinkedIn); weblog-et; mikrobloget (Twitter); wikis (Wikipedia), faqet e ndarjes së dokumenteve (YouTube, Flickr); shërbimet me bazë vendndodhjeje (p.sh. Panoramio, Wikimapia) etj. Mediat sociale bëjnë të mundur që një numër i madh njerëzish të dokumentojnë me shpejtësi dhe lehtësi ngjarje për ta komunikuar këtë informacion në çast anembanë botës. Mediat sociale mund të jenë të dobishme kur kërkoni zhvillimet më të fundit në një vend origjine, i cili po has një gjendje të vështirë, kufizime të lirisë së shprehjes dhe kur zhvillohen situatat e mëposhtme për një temë të caktuar.

Materialet e disponueshme në llogaritë e mediave sociale shpesh nuk paraqiten me të njëjtin proces kërkimi rigoroz dhe editorial si në mediat tradicionale ose në burime të tjera. Prandaj, ekziston rrezik më i lartë që materiali të jetë i pasaktë, i njëanshëm, pështjellues ose i dyshimtë. Përveç kësaj, shpesh materiali i tyre gjenerohet nga përdoruesi dhe për shkak të shpejtësisë së komunikimit ose materialit, duhet të tregohet kujdes i veçantë për t'u siguruar që çdo burim në mediat sociale të vlerësohet si duhet, siç tregohet te [Seksioni 1.5. Rëndësia e vlerësimit të burimit](#). Identifikimi i burimit që raporton në llogaritë e mediave sociale kërkon kujdes të veçantë. Prandaj, është shumë e rëndësishme që të kontrollohet informacioni që gjendet në llogaritë e mediave sociale.

• Burimet jo me bazë IT

Burimet jo me bazë IT, si librat, revistat dhe hartat janë gjithashtu burime shumë të rëndësishme informacioni. Dokumentet nga intervistat, konferencat dhe seminarët janë gjithashtu burim i rëndësishëm informacioni.

5.2. Sugjerime praktike për studimin bazë të COI nga oficerët e çështjeve

Deri tani, duhet të keni mësuar të dalloni temat përkatëse të COI dhe të formuloni pyetje studimi. Gjithashtu, keni mësuar vlerësimin e burimit dhe standardet për cilësinë. Edhe pse këto përbëjnë aspektet kryesore të kryerjes së studimit të COI, ekzistojnë gjithashtu disa sugjerime praktike që duhen marrë parasysh. Zakonisht, hapi i parë është të kërkohet informacion duke përdorur databazat, portalet dhe motorët e kërkimit të COI ⁽⁵²⁾.

⁽⁵²⁾ Për më shumë informacion, shiko [Seksionin 5.1. Llojet e ndryshme të burimeve të COI](#).

Kur kërkoni në databaza, është e rëndësishme të njiheni me veçantitë e asaj databaze. Një nga aspektet më të rëndësishme për t'u marrë parasysh është përmbajtja e databazës. Cilat kritere zbatohen kur zgjidhen raportet ose dokumentet për t'u publikuar? Nga cilat burime sigurohet zakonisht materiali? Zakonisht, faqet e internetit të databazave kanë një seksion "Rreth nesh", ku gjendet ky lloj informacioni i dobishëm.

Kur kërkoni informacion, është e rëndësishme që t'i zgjidhni me mençuri termat e kërkimit. Mendoni për sinonime ose terma që kanë lidhje me termin që po përdorni që të kenë më shumë rezultate. Mos harroni se fjalët që konsiderohen si fyese ose të papërshtatshme në vendin tuaj, mund të mos perceptohen si të tilla në vende ose situata të tjera.

Nëse po kërkoni informacion, për shembull, për *martesën e detyruar*, mund të kërkoni me termin *martesa me zor* (sinonim), *martesa me mblesëri* (term përkatës) ose shtatzënia para kohe (tema e lidhur). Një sugjerim tjetër është që forma e foljes së termit të kërkimit, në këtë rast *martuar me detyrim* ⁽⁵³⁾. Në shumicën e rasteve, këto metoda japin më shumë rezultate sesa kur e kufizoni veten vetëm te termi i kërkimit që ju vjen në mendje.

Ndonjëherë do t'i përdorni termat e kërkimit në një gjuhë tjetër ndryshe nga gjuha juaj ose në anglishte, për shembull, një term në gjuhën që flitet në vendin e origjinës për të cilin po bëni kërkime. Ndonjëherë kjo mund të jetë paksa e vështirë, sidomos me gjuhët që përdorin alfabet të ndryshëm nga alfabeti latin. Nuk është e pazakontë që fjalët të transkribohen me shkronja të ndryshme. Le të marrim për shembull grupin *Jazidi*. Disa variacione se si shkruhet ky grup janë *Yezidis (Jezid)* dhe *Izadis (Izad)*. Ndonjëherë, një term njihet si në gjuhën lokale dhe i përkthyer në anglishte (ose në gjuhë të tjera). Kjo është diçka e zakonshme kur kërkohen grupe ose organizata. Le të marrim për shembull organizatën paraushtarake Las Águilas Negras. Ndonjëherë përkthehet si *The Black Eagles*. Nëse kërkoni me të dyja këto terma, mund të prodhohen të njëjtat rezultate.

Një mjet i dobishëm kur kërkoni duke përdorur, p.sh. sinonime ose mënyra të ndryshme shkrimi, është duke përdorur *operatorë kërkimi*. Ekzistojnë operatorë të ndryshëm kërkimi, dhe databaza e motorë të ndryshëm kërkimi përdorin operatorë paksa të ndryshëm (një arsye tjetër e mirë për të parë seksionin "Rreth nesh" në faqen e internetit të databazës). Më poshtë gjenden disa prej **operatorëve të kërkimit** që përdoren më shpesh.

Operatori AND

Operatori AND përdoret për të kombinuar dy ose më shumë fjalë. Nëse shkruani AND midis dy fjalëve, kërkimi do të japë rezultat në të gjitha dokumentet që i përmbajnë të dyja ato fjalë (por jo te dokumentet që përmbajnë vetëm njëren prej fjalëve). Shembull: Një kërkim për *Jazidi AND Sinjar* do të japë rezultate ku përmenden si *Jazidi*, ashtu edhe *Sinjar*.

Operatori OR

Operatori OR do të renditë dokumentet që përmbajnë një ose më shumë fjalë të kombinuara nga operatori. Shembull: Një kërkim për *Jazidi OR Sinjar* do të japë rezultate ku përmenden një ose të dyja fjalët *Jazidi* dhe *Sinjar*.

⁽⁵³⁾ ACCORD, *Studimi i informacionit për vendin e origjinës - Manual trajnimi*, edicioni 2013, f. 115.

<p>Operatori NOT</p> <p>Operatori NOT përdoret për të përjashtuar fjalë. Shembull: Një kërkim për <i>Congo</i> NOT <i>Brazzaville</i> do të japë rezultate ku përmendet fjala <i>Congo</i>, por përjashtohen të gjitha rezultatet ku përmendet fjala <i>Congo</i> dhe <i>Brazzaville</i> së bashku.</p>
<p>Kërkimi i shprehjeve</p> <p>Mund të kërkoni një shprehje, një emër të përveçëm ose një grup fjalësh sipas një radhe të caktuar duke i vendosur në thonjëza dopio. Një kërkim me fjalët brenda thonjzave gjen faqet që përmbajnë shprehjen e saktë brenda thonjzave. Shembull: Një kërkim për ‘<i>të drejtat e njeriut</i>’ nxjerr dokumentet që përmbajnë shprehjen <i>të drejtat e njeriut</i>, ndërsa <i>të drejtat e njeriut</i> pa thonjëza nxjerr dokumentet që përmbajnë fjalën [të] <i>drejtat</i> dhe fjalën [e] <i>e njeriut</i> pa i qenë nevoja që të jenë së bashku si shprehje.</p>
<p>Wildcard-et dhe trunkimi</p> <p>Wildcard-et janë simbole që mund të përdoren për të zëvendësuar një ose disa karaktere brenda një fjale, ose një ose disa fjalë brenda një shprehjeje. Wildcard-et mund të përdoren për fjalët që shkruhen në forma të ndryshme, në veçanti me emrat e transkriptuara nga alfabetet jolatine. Një nga wildcard-et më të përdorura është yllthi (*). Disa motorë kërkimi përdorin një shenjë pikëpyetjeje (?) për të zëvendësuar një karakter të vetëm në një fjalë. Shembull: Një kërkim për <i>LGBT*</i> do të japë rezultatet ku përmenden termat e tillë si <i>LGBT</i>, <i>LGBTQ</i>, <i>LGBTQI</i> dhe <i>LGBTQ+</i>. Një kërkim për <i>Y?zidi</i> do të japë rezultatet ku përmenden fjalët <i>Yazidi</i> dhe <i>Yezidi</i>.</p>
<p>Kërkimi “fuzzy”</p> <p>Kërkimet “fuzzy” ju ndihmojnë të gjeni fjalët që shkruhen në mënyrë të ngjashme me termin e kërkimit tuaj. Kjo veçori është e dobishme nëse nuk e dini si shkruhet saktë një fjalë, ose nëse ka tepër variacione të shkrimit të fjalës sa që nuk i kapni dot të gjitha me wildcard-e. Një shenjë e zakonshme për këtë funksion është ~. Shembull: Një kërkim për <i>Yazidi~</i> mund të japë rezultate kërkimi me dokumente që përmbajnë mënyra të tjera shkrimi për fjalë të tilla si, <i>Yezidi</i>. Përveç heqjes së zanoreve, kërkimi “fuzzy” vlen për dyfishimin e zanoreve (Mohammed ose Mohamed) ose zanoreve që janë të ngjashme me njëra-tjetrën (Mohamet ose Mahamed).</p>

Këta operatorë dhe funksione kërkimi zakonisht mund të kombinohen në disa mënyra. Për shembull, nëse po kërkoni një aktivitet të ISIS në zonën e Sinjarit/Mosulit, mund të shkruani të mëposhtmet te formulari i kërkimit: *(Sinjar OR Mosul) AND (ISIS OR ISIL OR ‘Islamic state’ OR DAESH)*.

Vini re se këto funksione mund të jenë të ndryshme në varësi të databazave. Disa shenja mund të jenë të ndryshme. Për shembull, operatori NOT mund të zëvendësohet ndonjëherë me një shenjë minus (-).

Përdorimi i operatorëve të kërkimit është një mënyrë e shkëlqyer për të zgjeruar ose ngushtuar kërkimin, në varësi të nevojave tuaja për informacion. Për informacion më të hollësishëm lidhur me strategjitë e kërkimit, shikoni *ACCORD Kërkimi i informacionit për vendin e origjinës: Manual trajnimi* ⁽⁵⁴⁾, ose shikoni udhëzimet e kërkimit në databazat përkatëse.

⁽⁵⁴⁾ ACCORD, *Studimi i informacionit për vendin e origjinës - Manual trajnimi*, edicioni 2013.

Shtojca 1: Lista

Lista
Përgatitja për intervistën personale
☐ A u konsultova me COI për t'u përgatitur për intervistën? A u konsultova me COI për të marrë një përmbledhje/përditësim të përgjithshëm për sigurinë aktuale, të drejtat e njeriut dhe situatën politike në vendin e origjinës?
☐ A u konsultova me COI për të identifikuar elementët që duhen sqaruar?
Bërja e intervistës personale
☐ Nëse para ose gjatë intervistës zbuloj COI që bien në kundërshtim ose që vënë në pikëpyetje pohimet e aplikuesit, a i kam dhënë mundësi aplikuesit që t'i shpjegojë këto zbulime gjatë intervistës?
☐ Nëse është e përshtatshme, a u konsultova me COI gjatë intervistës për të kontrolluar faktet ose për të marrë informacione shtesë?
☐ Nëse kisha dyshime lidhur me kombësinë ose vendin e origjinës së një aplikuesi, a përdora COI për të vlerësuar pohimet e aplikuesit në këtë aspekt?
Vlerësimi i aplikimit për mbrojtje ndërkombëtare
☐ A u sigurova që të përdor COI të përshtatshme dhe aktuale për të vlerësuar kredibilitetin e fakteve materiale?
☐ A u sigurova që të përdor COI të përshtatshme dhe aktuale për vlerësimin e rrezikut?
☐ A u sigurova që të përdor COI të përshtatshme dhe aktuale për të vlerësuar disponueshmërinë e IPA (nëse zbatohet)?
☐ A përdora COI të përshtatshme për të vlerësuar përjashtimin (nëse zbatohet)?
☐ Sipas arsyetimit tim, a u sigurova që të tregoj qartë lidhjen mes COI dhe argumentit tim?
☐ A e përmenda si duhet çdo COI në arsyetimin tim?
☐ A u sigurova që, aty ku është e mundur, të përdor COI nga të paktën tri burime të ndryshme ?
☐ A e kontrollova objektivitetin dhe besueshmërinë e burimit para se ta zgjedh këtë burim?
☐ A u sigurova që të përdor një shumëllojshmëri të ekuilibruar burimesh ?
☐ Nëse nuk arrita të gjej COI dhe nëse zyra ime ka një njësi për COI, a i kontaktova kolegët e mi të COI për t'u kërkuar ndihmë?
☐ Në rast se mungojnë COI të përshtatshme, a e vlerësova këtë si duhet në arsyetimin tim ?
Sugjerime praktike për studimin e COI
☐ A u konsultova me databazat/portalet e COI të përdorura më gjerësisht?
☐ A përdora mënyra alternative të shkrimit të fjalëve, sinonime dhe terma përkatës kur kërkova informacion?

Getting in touch with the EU

In person

All over the European Union there are hundreds of Europe Direct information centres. You can find the address of the centre nearest you at: <http://europa.eu/contact>

On the phone or by email

Europe Direct is a service that answers your questions about the European Union. You can contact this service:

- by freephone: 00 800 6 7 8 9 10 11 (certain operators may charge for these calls),
- at the following standard number: +32 22999696 or
- by email via: <http://europa.eu/contact>

Finding information about the EU

Online

Information about the European Union in all the official languages of the EU is available on the Europa website at: <http://europa.eu>

EU publications

You can download or order free and priced EU publications from EU Bookshop at: <http://publications.europa.eu/eubookshop>. Multiple copies of free publications may be obtained by contacting Europe Direct or your local information centre (see <http://europa.eu/contact>).

EU law and related documents

For access to legal information from the EU, including all EU law since 1952 in all the official language versions, go to EUR-Lex at: <http://eur-lex.europa.eu>

Open data from the EU

The EU Open Data Portal (<http://data.europa.eu/euodp>) provides access to datasets from the EU. Data can be downloaded and reused for free, both for commercial and non-commercial purposes.

Publications Office
of the European Union